Nr. 294 Bochum, piątek dnia 22-go grudnia 1911 Rok 21

Wiarus Polski

Codzienne pismo ludowe dla Polaków na obczyźnie poświęcone oświacie oraz sprawom narodowym, politycznym i zarobkowym

Wychodzi codziennie z wyjątkiem dni poświątecznych. Przedpłata kwartalna na poczcie i u listowych wynosi 1 marke i 80 fen. a z odnoszeniem do domu 2 marki 22 fen. — „Wiarus Polski" zapisany jest w cenniku pocztowym pod znak. I polnisch nr. 123.

W imię Boże za Wiarę i Ojczyznę!

Za inseraty płaci się za miejsce rządka drobnego druku 15 fen.; ogłoszenia zamieszczone przed inseratami 25 fen. Kto często ogłasza otrzyma rabat. — Listy do „Wiarusa Polskiego" należy frankować i podać na nich dokładny adres piszącego. Rękopis. nie zwracamy.

Redakcya, drukarnia i księgarnia znajduje się w Bochum, przy ul. Maltheserstr. 17. — Adres: „Wiarus Polski", Bochum. — Telefon nr. 538.

Każdy abonent jest ubezpieczony na

300 marek

Na wypadek śmierci wskutek nieszczęśliwego wypadku w Norymberskim banku ubezpieczeń na życie w Norymberdze jezeli wypadek zdarzył się na powierzchni ziemi, a na połowę tej sumy w razie wypadku pod ziemią. O każdym wypadku nieszczęśliwym należy donieść bankowi w przeciągu tygodnia. Adres: Nürnberger Lebensversicherungsbank, Nürnberg. Prócz tego musi okaleczony w przeciągu 24 godzin po wypadku udać się do lekarza. O wypadku śmiero rzeba donieść zaraz, najpóźniej jednak w przeciągu 48 godzin. Podstawy ubezpieczenia można poznać z warunków ubezpieczenia, które te przepisy można otrzymać od Wydawnictwa albo od Norymberskiego banku ubezpieczeń na życie.

Rodzice polscy! Uczcie dzieci swe mówić, czytać i pisać po polsku! Nie jest Polakiem, kto potomstwu swemu niemczyć się pozwoli!

Prosimy

dołożyć starań, aby każdy Polak na obczyźnie zapisał sobie na przyszły kwartał „Wiarusa Polskiego" lub „Ojczyznę", co nie przeszkadza abonowaniu także innych gazet obok naszych.

Przedpłata kwartalna na „Wiarusa Polskiego" wynosi na poczcie

1 m. 80 fenygów

a z odnoszeniem przez listowego 2.22 m.

Przedpłata na „Ojczyznę" wynosi 1 m. 25 fen., z odnoszeniem 1 m. 49 fen.

Rodacy! Rozpowszechniajcie „Wiarusa Polskiego" i „Ojczyznę"!

Listowi będą się zgłaszali po przedpłatę do tychczasowych abonentów tylko do 24 grudnia, więc prosimy przygotować pieniądze!

Na straży stójmy!

Kto bacznem okiem śledzi nasze czasy, temu nie ujdzie, że świat stał się dziwnie płytkim i lekkim, bezmyślnym i zarozumiałym. Co dawniej było świętem, to dziś spowszedniało, co dawniej poważano i czczono, tem dziś się pogardza.

Brak religii — to choroba naszych czasów. Starego Boga wyrzucają ze szkół i urzędów, a na jego miejscu postawiają bożka pogańskiego, rozum i doświadczenie. I tak ludzkość stanęła nad bezdenną przepaścią.

Może nigdy nie było tylu niedowiarków, co dzisiaj; wszędzie wciska się widmo niewiary a za niem brud i grzech.

I wśród nas nie brak takich parszywych owiec. Dużo takich, którzy drwią z Boga i wiary, więcej jeszcze takich, którzy na pozór wykonują praktyki wiary, chodzą może nawet jeszcze pilnie do kościoła — ale tylko dla oka albo z przyzwyczajenia, a nie z prawdziwej, głębokiej wiary, oszukując samych siebie. Boga nikt oszukać nie może, choćby cały dzień przepędził w kościele na modlitwie. Kto nie wierzy z przekonania, kto nie modli się żarliwością serca — temu na nic się nie przyda wiara, bo martwą jest jak głaz, zimną jak kamień.

Wieczne gonienie za szczęściem doczesnem, chęć używania i wygody obrzydziły gnuśnym i oziębłym wiarę i jej przepisy.

Wiara nasza przez wieki ani o włos się nie zmieniła, tak jak Bóg jest zawsze jeden, niezmienny. Zmieniają się czasy i ludzie, a wiara była, jest i pozostanie jedna i tą samą. Naszym wygodnym, przeżytym czasom wydaje się wiara jako coś zacofanego, przestarzałego, więc zwalczają ją wszędzie, aby żyć lekko i bezmyślnie.

Służba Chrystusa ciężką jest. Kto za nim chce iść, ten krzyż swój zmuszony dźwigać, jak on po ciernistej drodze tego żywota. Ludzie słabi, ludzie małej wiary nie podążą za Panem, bo za ciężki wydaje im się ciężar krzyża, nienawidzą więc Chrystusa i dzieła jego.

Jak w dawnych wiekach ogniem i mieczem zwalczano Kościół Chrystusa, tak dziś nowocześni pogańscy niedowiarkowie wypowiedzieli mu walkę duchową na śmierć i życie. W niezliczonych bezbożnych pismach i książkach, w mowach i występach publicznych zapowiadają, że niebawem nastąpi przewrót, który jak potop zmiecie ze świata „przesądy" wiary.

Daremne wysiłki. To samo zapowiadali cesarze rzymscy, a jednak Kościół i wiara przeżyły ich o wieki całe. Z nich prochu już niema; a Kościół i wiara stoją, jak opoka, opierając się gromom, burzom i nawałnicom, bo jest z niemi ten, który powiedział: Ja jestem z wami po wszystkie wieki.

Niewiara to duch czasu, choroba wieku. Z niej rodzi się inna, związana z nią jak cień z postacią: próżnia ducha i zarozumiałość. Każdy półmędrek, który zaledwie czytać i pisać potrafi, rozumuje o rzeczach, o których jak w półśnie słyszał zaledwie. Głupiego człowieka naszych czasów najlepiej po tem poznać, że mając pojęcie zaledwie o abecadle, mędrkuje o Bogu i tajnikach świata. Nic więcej u takiego człowieka niema, prócz szumnych i butnych frazesów... a pomimo to jest rozkochany w swej głupocie, jak elegantka przed zwierciadłem w swej urodzie.

Komedya i kłamstwo znów wynika z tej bezdennej głupoty. Wszędzie przeważa fałsz, dźwięczne hasła w miejsce prawdy, brzęcząca blacha w miejsce złota szczerego.

Głupim, pustym śmiechem fałszywi mędrcy śmieją się i szydzą z tego, co od wieków ludzkości świętem było. Mędrkują w swój sposób i coraz głębiej brną w chaotyczny przestwór zwątpienia, a duma i pycha wmawia w nich, że wyżej stoją od tych tłumów, które wierzą szczerze i gorąco.

Wolnomyślicielami zwą się niektórzy czasów naszych prorocy, choć nikomu inaczej myśleć nie pozwalają, tylko jak oni nakazują, jak oni by chcieli. Taka wolność myśli w rzeczy samej jest niewolą.

Wiara — niewiara, to dwa przeciwległe bieguny, przeciwne sobie jak ogień i woda. Cnota i poświęcenie jest pod godłem wiary, swawola i używanie pod sztandarem niedowiarstwa.

Niewiara — to wróg ludzkości, wróg większy, niż każdy inny. Oby ten wróg wśród nas nie miał sprzymierzeńców. Na straży stójmy!

Ogromnie się oburza

socyalistyczny „Volksblatt" wychodzący w Bochum, na pana Jana Brejskiego z powodu jego przemówień wiecowych a na „Wiarusa Polskiego" z powodu naszych artykułów o zgubnej dla ludu polskiego polityce partyi socyalno-demokratycznej w parlamencie niemieckim przy paragrafie kagańcowym i przy ustawie ubezpieczeniowej. Ponieważ socyaliści nie mogą zaprzeczyć podanym przez nas niezbitym faktom, przeto lżą ordynarnie pana Jana Brejskiego i pismo nasze, aby w ten sposób odwrócić uwagę od istoty rzeczy, o którą chodzi.

Bądź co bądź przyznaje „Volksblatt", że socyaliści głosowali w komisyi przeciw wnioskowi dopuszczającemu wszędzie roz prawy polskie na zebraniach publicznych, zapowiedzianych policyi trzy dni naprzód, ale tłomaczy, że socyaliści uważali i to za przepis wyjątkowy przeciw Polakom a socyaliści są przeciwni wszelkim przepisom wyjątkowym. Dalej powołuje się „Volksblatt" na mowę posła Huego, wygłoszoną przeciw paragrafowi kagańcowemu w pełnej izbie parlamentu.

Ale to my Polacy właśnie zarzucamy socyalistom, że w komisyi, gdzie głosami swoimi mogli nam być pomocni i paragraf językowy uczynić nam nieszkodliwym, opuścili Polaków i głosowali razem z konserwatystami i narodowymi liberałami a potem, kiedy nieszkodliwą formę paragrafu językowego pomogli odrzucić i przez to rozwiązali ręce wolnomyślnym i pogodzili ich z konserwatystami i narodowymi liberałami, kiedy widzieli, że pogodzona większość blokowa nie pozwoli ani litery zmienić w ułożonym za porozumieniem wspólnem przywódców bloku z rządem paragrafie kagańcowym, wtenczas poczęli socyaliści wygłaszać piękne mowy w obronie Polaków, wtenczas to i pan Hue o późnej godzinie przemówił.

Czemu p. Hue swojego wpływu w partyi socyalistycznej, jeżeli go posiada, nie użył, aby w myśl wniosku wolnomyślnych zapewnić Polakom możność przemawiania po polsku na wiecach publicznych, trzy dni naprzód zapowiedzianych policyi? To byłaby pomoc dla Polaków. **Mowa** pana Huego pomogła nam tyle, co umarłemu kadzidło.

Widmo wielkiego bezrobocia w Anglii.

Święta Bożego Narodzenia zapowiadają się w Anglii pod grozą wielkiego strejku. Nie tak dawno zakończony został olbrzymi strejk robotników dokowych i kolejowych. Organizacye robotnicze przechodzą obecnie ciężkie przesilenie. Sprawa zarobkowa nie wypadła ku zadowoleniu organizacyj. Zwiastuny wielkiej ruchawki robotniczej mnożą się. Istniejące pomiędzy robotnikami przemysłu tkackiego a pracodawcami w hrabstwie Lancashire nieporozumienie zaostrza się, tak, że spodziewany jest strejk około 100 tysięcy robotników tkackich. Powód miał być ten, że dwóch robotników fabryki bawełny w Ecclington wzbraniał się wstąpić do organizacyi, wskutek tego reszta robotników zorganizowanych owej fabryki natychmiast złożyła pracę.

W Dundee w Szkocyi — jak donosiliśmy, strejkują woźnice w liczbie 20000. Strejkujący, z powodu wysłania silnego oddziału wojska, prócz miejscowej policyi, celem utrzymania porządku, są rozgoryczeni. Zachodzą starcia pomiędzy nimi i policyą oraz wojskiem.

W Londynie grozi strejk węglarzy.

O ruchu strejkowym donoszą także z Liverpolu, z New Castle i innych miejscowości.

Czy socyalizm uznaje jakąkolwiek religię?

Może niejeden z naszych mniej uświadomionych rodaków powie sobie: „Przecież ja mogę być socyalnym demokratą, i pozostać równocześnie dobrym i wiernym katolikiem!" Otóż — kochany mój rodaku, to nie jest prawdą, sam w to nie wierzysz, co myślisz. Żeby Cię przekonać, przytoczę Ci tu zdanie, jakie wypowiedział dotychczasowy poseł socyalistyczny na okręg dortmundzki dr. August Erdmann w nr. 11 pisma „Neue Gesellschaft" na rok 1905. Powiedział ten pan tak: „Każdy wierzący, który głosuje na socyalistę, zadziera ze swymi obowiązkami jako katolik, w myśl zasady Kościoła przestaje być wierzącym chrześcianinem".

Jeżeli to wynurzenie przywódcy socyalistycznego Ci nie wystarczy, kochany rodaku, przytoczę Ci inne jeszcze zdanie tego samega pana. Pisze on w miesięczniku „Sozialistische Monatshefte" na czerwiec 1905 roku tak:

„Nie mamy powodu robić z tego zgoła tajemnicy, że socyalna demokracya wrogą jest Kościołowi — czy to katolickiemu czy ewangielickiemu — że stawiamy stanowczo nasze żądanie dla tego, ponieważ wiemy, że przez nie złamiemy potęgę Kościoła."

Czy Ty, szanowny rodaku wobec tego możesz jeszcze twierdzić, że religia nic na tem nie straci, chociaż zostaniesz socyalistą? Czy Ty wobec tego uwierzysz krzykaczom socyalistycznym, głoszącym ku zbałamuceniu wierzącego ludu, że religia jest dla nich rzeczą prywatną, Czy Ty wobec tego jako Polak prawdziwy i katolik wierzący możesz w dniu 12 stycznia oddać głos Twój na socyalistę? Na to odpowiedz sobie sam.

Z ruchu wyborczego w Polsce.

Wiec przedwyborczy w Śmiglu odbył się w niedzielę pod przewodnictwem miejscowego proboszcza ks. Cichockiego. Treściwą naukę o wyborach wygłosił kierownik „Rolnika" p dr. Moczyński, poczem ks. przewodniczący wygłosił mowę o naszem położeniu politycznem.

Komitet zaproponował wyborcom następującą listę kandydacką:

1) poseł Morawski,
2) ks. radca Mojżykiewicz z Przementu,
3) hr. Jan Żółtowski z Czacza.

Listę przyjęli zebrani jednogłośnie, bez dyskusyi.

Walne zebranie wyborców miasta Osieczna i komisaryatu osieckiego odbyło się w niedzielę w Osiecznie przy bardzo licznym udziale wyborców. Uchwalono jednomyślnie listę komitetową:

1) ks. prob. Ciżmowski,
2) p. Stefan Ponikiewski,
3) p. Kazimierz Szyman.

Walne zebranie w Pogorzeli uchwaliło dziś nieznaczną większością głosów (dzięki głosom Komitetu) listę komitetową, która jak wiadomo — brzmi:

1) ks. prob. Trzciński,
2) Thomas z Borku,
3) dr. Wyszyński z Koźmina.

Wiec wyborczy w Lwówku uchwalił następującą listę kandydatów:

1) Morawski,
2) Mroczkiewicz z Lwówka,
3) Lipski z Górzna.

W Michorzewie na odbytym w niedzielę wiecu wyborczym po sprawozdaniu posła Morawskiego, przemawiali hr. Łącki i ks. prob. Żmidziński. Przeszła następująca lista kandydatów:

1) Morawski,
2) Lipski,
3) Mroczkiewicz.

Walne zebranie wyborcze na obwód III poznański postawiło listę:

1) St. Nowickiego,
2) dr. Ant. Chłapowskiego,
3) gosp. Frąckowiaka.

Walne zebranie na powiat poznański wschodni w Chojnicy uchwaliło następującą listę:
1) Stanisław Nowicki,
2) gosp. Frąckowiak,
3) L. Miklaszewski z Poznania.

Walne zebranie w Stęszewie na powiat poznańsko-zachodni uchwawiło następującą listę kandydatów.
1) St. Nowicki,
2) ks. prob. Jankiewicz ze Słupi,
3) hr. Kwilecki z Jankowa.

Walne zebranie w Mrowinie uchwaliło następującą listę:
1) St. Nowicki,
2) ks. Jankiewicz,
3) hr. Kwilecki z Jankowa.

Zebranie wyborców w Lesznie na powiat leszczyński przyjmuje jednomyślnie kandydaturę komitetu:
1) ks. prob. Ciżmowskiego z Gonembic
2) p. Stefana Ponikiewskiego z Drobnina i
3) p. Kazimierza Szymana z Mierzejewa.

W Kostrzynie na powiat średzki przeszła następująca lista:
1) poseł dr. Niegolewski,
2) adw. Trąmpczyński,
3) hr. Bniński.

W Czarnkowie na powiat czarnkowski przyjęta nast. lista:
1) W. Łebiński,
2) K. Szułdrzyński z Prusinowa,
3) ks. prob. Spychalski z Roska.

Na walnem zebraniu w Drawsku, któremu przewodniczył ks. prob. Kiliński z Piłki, uchwalono następującą listę:
1) W. Łebiński,
2) hr. Bniński,
3) ks. prob. Spychalski.

Rewolucya w Chinach.

Z Hanoi w Indyochinach donoszą o przybyciu wicekróla chińskiej prowincyi Junan, oraz licznych znakomitych rodzin mandżurskich, zbiegłych z Chin.

Do ministerstwa ruchu w Pekinie nadeszła wiadomość, że wicekról prowincyi Szeczuwanu, Tuanfang „połknął złoto". Połykanie złota jest nowym rodzajem popełniania samobójstwa. Były wicekról Czawerseng został natomiast zamordowany.

Wojna włosko-turecka.

Z Konstantynopola donoszą, że okręt włoski ostrzeliwał miasto Sirt. Granaty zburzyły kilka domów.

Wojska egipskie względnie angielskie zajęły turecki obszar ziemi Solum. Francya zajęła oazę Dżanet.

Proces o kolczyki z orzełkami polskiemi.

W „Górnoślązaku czytamy:

Przed tutejszą izbą karną stawała w ubiegły wtorek żona redaktora p. Bednorza, oskarżona o noszenie kolczyków z orzełkami polskimi. Pisaliśmy już swego czasu, że na znanym wiecu w Rudzie, gdzie p. Korfanty krytykował wrogie postępowanie ks. prob. Ogana przeciwko Polakom, była także wraz z innemi paniami p. Marya Bednorzowa. Miała ona w uszach malutkie orzełki polskie. To spostrzegł na wiecu siedzący obok p. Maryi Bednorzowej, tajny komisarz p. Korda, i spowodował dozorującego policyanta o wytoczenie procesu p. M. Bednorzowej o grubą swawolę. Termin, jaki się odbył przed sądem ławniczym w Zabrzu, skończył się — jak pisaliśmy — uwolnieniem uskarżonej. Uwolnienia nawet sam zastępca prokuratora zażądał, przekonawszy się o bezzasadności zarzutu grubej swawoli. Nazwał nawet wspomniane wyżej orzełki wskutek ich maleńkości „biahostką" (Lappalie). Pomimo to sprawa się na tem nie skończyła. Bo prokurator w Gliwicach założył przeciwko wyrokowi uwalniającemu apelacyę, którą się też właśnie izba karna w Gliwicach zajmowała. I tu przed sądem wykazało się, że orzełki są bardzo małe. Nawet jeden z ławników wyraźnie powiedział, że są tak małe, iż z większego oddalenia nie są widzialne. Naturalnie i tu zeznawał p. Korda, że spostrzegł orzełki zaraz, i jako „niemiecki mąż" (Deutscher Mann) czuł się nimi obrażony. Zauważył nawet, że i wiecownicy byli zaniepokojeni!!! Zwrócił tedy uwagę policyantowi dozorującemu na owe „niebezpieczne" orzełki. Policyant sam zeznał, że spostrzegłszy orzełki, także się czuł „zaniepokojny" jako niemiecki mąż (w Zabrzu tego nie powiedział). Zaś trzeci świadek oberżysta Froelich, żyd, zeznał że nawet na zebraniu nie był. Widział orzełki dopiero, gdy p. Marya Bednorzowa szła ulicą na kolejkę uliczną niedaleko tunelu. On (świadek) wracał wówczas z Bytomia, czy z Zabrza. Nie byłby orzełków widział, gdyby mu nie był zwrócił uwagi na nie policyant. Wówczas to przybliżył się do oskarżonej i z bliska oglądał to wielkie dziwo. Atoli zeznał przed sądem, że dokładnie ich jednak nie widział. Z przesłuchów więc wynikało, że orzełka mi czuli się zaniepokojeni na zebraniu owem tylko p. Korda i policyant dozorujący, a po zebraniu oberżysta Froelich, któremu dopiero zwrócono uwagę na straszne niebezpieczeństwo. Pomimo wszystkiego, sąd p. M. Bednorzową, znosząc wyrok sądu ławniczego w Zabrzu, skazał na 9 mk. kary i ponoszenie kosztów. Wyrok swój uzasadnił tem, że oskarżona była na politycznem, polskiem zebraniu, zwołanem przez wielkopolskiego agitatora p. Korfantego przeciwko ks. prob. Oganowi, że na tem zebraniu chciała zamanifestować swemi polskimi kolczykami. Pani Bednorzowa, naturalnie założyła rewizyę wyroku.

Polacy na obczyźnie.

Alsdorf. W powiecie akwizgrańskim pracuje na kopalniach „Anna I i II", „Maria", Nordstern i „Goley" coś około 70 Polaków, porozrzucanych po całym powiecie. Najwięcej zamieszkuje ich w Alsdorf. Pracują również po koksowniach. Założono tu niedawno filię Oddziału górników Zjednoczenia Zawodowego Polskiego ma ta posiada coś około 40 członków. Prezesem jest p. Tomasz Wojtaszek.

Dnia 10 bm. założono tu również Towarzystwo polsko-katolickie pod opieką ś. Barbary. Na członków zapisać się dało 27 osób. W skład zarządu wchodzą pp.: Jan Franke, przewodniczący, Tomasz Wojtaszek, zastępca. Jan Krzyżostaniak, sekretarz, Walenty Kapuciński, zastpca, Andrzej Krzyżostaniak, skarbnik, Adam Stachowicz, zastępca. Franciszek Mroczek bibliotekarz, Roman Cyka, zastępca. Ławnikami wybrano Antoniego Kaczyńskiego i Jana Mikołajczyka. Organem Towarzystwa jest „Wiarus Polski" z Bochum. Znajdują się też tacy rodacy, którzy abonują piśmidła niemieckie.

Annen. Wiec niedzielny w Annen zagaił p. W. Guziałek i udzielił głosu p. Mańkowskiemu z Bochum, jako programowemu mówcy, który w długiej mowie wyjaśnił położenie Polaków w Niemczech. Przemawiał również p. H. Sibilski z Bochum zalecając wiecownikom kandydaturę Chociszewskiego z Gniezna. Prócz tych mówców zabierali głos pp. Guziałek, Mosiek, Kamiński, Szymański i Janowski. Rodacy założyli też Towarzystwo wyborcze, na członków którego zapisać się dało 24 rodaków. Tymczasowy zarząd tworzą pp.: J. Nowak, P. Klimecki i A. Grduszczak. W końcu uchwalili wiecownicy rezolucyę oświadczającą się za głosowaniem dnia 12 stycznia na p. Józefa Chociszewskiego z Gniezna.

Witten. Wiec w Witten zagaił prezes „Oświaty" p. L. Gola. Do biura powołano pp. Kmiecia, Dałkowskiego i Lewandowskiego. Komitet Główny przysłał jako mówców pp. F. Mańkowskiego i H. Sibilskiego z Bochum. Obaj mówcy przemawiali bardzo treściwie, wyjaśniając dla czego Polacy nie mogą głosować na kandydatów niemieckich. W dyskusyi przemawiali pp. Gola, Kmieć i Adamczyk z Luetgendortmund.

I tu wiecownicy postanowili głosować na kandydata polskiego p. Chociszewskiego z Gniezna, dając poprzednio wyraz oburzenia przeciw tym partyom, które głosowały za ustawą kagańcową i innemi ustawami wyjątkowemi.

Ziemie polskie.

Z Prus Zachodnich, Warmii i Mazur.

Toruń. Byłego radcę miejskiego p. Falkenberga, skazał sąd w Windhuku w południowo-zachodniej Aryce za oszustwa, którego się tam dopuści, na pół roku więzienia. O jego rafinowanym i karygodnym postępku pisaliśmy swego czasu.

Kowalewo. Komisya kolonizacyjna zamyśla plac przy rynku nazwać „Bismarckplatz" a ulicę przy nowej ewangielickiej szkole „Moltkestrasse". I to postęp! Miasteczko liczy obecnie 3465 mieszkańców.

Czersk. Stolarza Bernarda Krakowa, który od 23. września znikł, znaleziono w lesie królewskim powieszonego. Stryczek zresztą był już zerwany a ciało uległo rozkładowi. Pozostawił wdowę i 7 dzieci, z których najstarsze liczy 12 lat.

Wąbrzeźno. Fryzyer Albert Jagodziński otrzymał od wyższej władzy zezwolenie, że wolno mu z całą rodziną nosić nazwisko „Jaeger".

Wałcz. Na tutejszy okręg wyborczy postawili centrowcy jako kandydata na posła do parlamentu redaktora Pawła Richtera z Berlina.

Gdańsk. W niedzielę odbyło się tu walne zebranie wyborcze na miasto Gdańsk. Przewodniczącym był p. adwokat Brejski. Jako kandydatów poselskich postawiono ks. prob. Kupczyńskiego z Dużego Garca napierwszem miejscu, p. Pokorniewskiego na drugim miejscu.

Ks. patron Kupczyński przemawiał o naszem położeniu. P. dr. Kręcki wygłosił naukę o wyborach. W dyskusyi przemawiali pp. Grimsmann, Konieczny, Czyżewski, Brejski i Lniski. P. dr. Kubacz przemówił w sprawie uzyskania nabożeństw polskich w Gdańsku.

Z Wielkiego Księstwa Poznańskiego.

Poznań. Stójkowego Woltera poturbowało dwóch robotników, których chciał uspokoić, ponieważ hałasowali na ulicy. Obóch aresztowano.

32

W nierównej walce.

Powieść według Kazimierza Glińskiego.

(Ciąg dalszy).

IX.

Zaczarowane koło.

Zdawało się Ziembie, gdy szedł na zamek plewiszczański, w którym dla sprawy Rudnickiego miał czas nieograniczony pozostać, że wielką ofiarę z siebie robi, pozbawiając się swobody ruchu i kiełznając nieumiarkowaną fantazyę swoją. On, nie znający przymusu, wolny jak ptak, nie mogący nigdzie długo miejsca zasiedzieć, dla przyjaźni wziął pęta niewoli na siebie, pozbył się przestrzeni, słońca, zapadł w mrok lasów i nieruchomość błot poleskich, gdzie jeno nieustannie dzwoni gędźba komarów, jednotonna, nużąca, gdzie wałęsają się mgły leniwe, a nuda panuje wszechwładnie. Wspomniał raz jeden przed panem Michałem o tej ofierze swojej, jaką składał na ołtarzu przyjaźni i to z tej racyi, aby bezgraniczną jego ufność pozyskać i skołataną duszę przyjaciela wiarą dobrą natchnąć, uzbroić go w cierpliwość, w tę zbroję, którą pan Michał z musu, on zaś dobrowolnie wziął na się. Idąc na dwór Rożyńskich, gdzie może nie dzień i nie dwa dni okoliczności pozostać mu rozkażą, zawczasu litował się nad sobą, gwałt czując, jaki bujnej naturze swojej zadawał — i tak się rozżalił, tak się przejął nieszczęściem własnem, że im bliżej do Plewiszcz było, tem wzdychał ciężej i szeptał złośliwiej:

— Biedny ty jesteś, Ziembo — biedny!

Aliści już drugi tydzień dobiega i Ziemba zauważył, że jakoś nie bardzo mu się markoci. Oklaski otrzymywane, rzucane kwiat i złoto, uśmiechy i słowa słodkie — to nie nowina dla niego!... Wiedział, że tak a nie inaczej będzie, ale to wszystko stanowiło tylko urok chwili, mijającej szybko bardzo. Umykał więc dalej i dalej, gdzie oczy poniosą, gdzie krokami jego fantazya pokieruje — i ta dopiero wędrówka, kresu nie znająca, ta zmiana miejsc i ludzi, miały urok prawdziwy dla takiego wagabundy, jakim był Ziemba.

W Plewiszczach jednak, okrom spodziewanych oklasków, zamajaczyło przed nim białe widmo Anny, gdy duszę swoją na strunach położył i wstrząsnął niemi serca słuchaczów. Czuł, że takby nie grał, takby nie śpiewał, gdyby w tej chwili nie widział jej przed sobą. Później oczy pani Halczyńskiej nasypały mu żaru pod powieki; później w białym sadzie spotkanie się z Anną, niespodzianie przyjaźń zawarta z nią i posiannictwo miłosne, nawet ów skok w okno przez łeb śledzącego ich Knucia i pierwsze ominięcie niebezpieczeństwa — to wszystko tak zajęło Ziembę, że stracił rachubę dni, i choć już drugi tydzień do końca dobiegał, nie markocił się wcale.

Codziennie spotykał panią Halczyńską, która, gdy grał, siadywała zawsze naprzeciw niego, nieumęczenie patrzyła mu w oczy i większej siły i rzewności gędźbie jego dodawała. Perły sypały się ze strun liry; zapalały się iskry pod palcami, gdy spojrzenia ich się spotkały, a milczące usta, zda się, mówiły wyraźnie:

— Spal serce i duszę mi spal!

Trudno jednak było, pomimo tej zachęty, spotkać się na osobności z panią Halczyńską, a stokroć trudniej do Anny się przybliżyć, by uwagi na siebie nie zwrócić. Dworzec przepełniony był gośćmi, w każdej komnacie ktoś się znajdował, lub ktoś przez nią przechodził. Aby podejść i słówko szepnąć — już się Proskura sunie libo Koszyrski kniaź. Przez korytarze służba przebiegała, w ogrodzie zawżdy na Knucia się natknął a jeśli Annę spotkał, od której wiał taki urok smutku, że nie było sposobu z pod władzy się jego wyłamać — to już oczy Ziemby mimowoli na nią od pani Halczyńskiej się zwracały i, choć żadnej przeszkody już nie było do przedłużenia szeptów, dość, by przeszła, spojrzała — żart wszelki na ustach zamierał, myśl roztargniona nie umiała już pochwycić wątku przerwanej rozmowy.

Nie dla pani Halczyńskiej zresztą, lecz dla Anny kniaziówny i stęsknionego do niej pana Michała Ziemba przybył na zamek plewiszczański. Dużo z nią do pomówienia miał i do naradzenia się w materyach różnych. Po nieumyślnem, lecz udanem, choć krótkiem spotkaniu się w sadzie; po tych słowach jej o braku rycerskości ze strony pana Michała, o murze za wysokim a szabli tępej, wypowiedzianych z goryczą i bólem — Ziemba do przekonania przyszedł, że Anna oczekiwała z biciem serca i pragnieniem duszy całej stanowczego a rycerskiego jakiegoś czynu ze strony umiłowanego. Snadź ją zmęczyły pobożne namowy bogobojnego mnicha, zacięty upór ojca, nieprzełamany, choćby serca pęknięciem; wieczny spór o nią Proskury i Koszyrskiego. Chciałaby raz już zerwać te pęta niewoli, uciec gdzieś daleko, precz, byle czuć przy sobie bicie serca ukochanego siłę jego ręki, wezgłowie jego piersi. Myśl pali się, dusza szaleje, a tu jednostajny szmer lasów na około, jedne i te same powtarzane słowa wiecznie o uległości woli rodzicielskiej, o Koszyrskim i Proskurze. Czas upływa, ale i serce nie stoi: bije tętnem przyśpieszonem, milczące — bolejące — samotne!

I zdawało się Ziembie, że po tem udanem poznaniu się z nią w noc księżycową, łatwiej już teraz mu będzie zbliżyć się do niej po dniu białym i coś więcej o panu Michale powiedzieć i coś już stanowczego na dzień jutrzejszy obmyśleć. Niezawodnie, na które powołała się Anna i uczestnictwa w uczcie nie wzięła jakości na dzień drugi minęło. Z poważnym uśmiechem witała gości, nie odstępowała od grona rówieśnic swoich, dzieliła zabawy z niemi i udawała wesołość, jeno jakiś wyraz męczeński przez twarz się jej przewijał, gdy Proskura lbo Koszyrski kniaź zbliżali się do niej: gdy pochylał się do niej mnich bogobojny i szeptem coś w ucho jej rzucał; gdy kniaź Wasyl spojrzał znacząco, w którego postaci całej widziała postanowień nieugiętość.

Na zamku panowała swoboda, każdy robił, co chciał, nie krępowany modą żadną, ni zwyczajami dworów wielkopańskich. Pary i nie pary błądziły po komnatach wszystkich i ocienionych alejach ogrodu; na dziedzińcu młodzież dosiadywała rumaków ze stadnin kniaziowskich; w strzelnicach raz w raz grzmiały muszkiety, libo szable dzwoniły. Próbowano celności oka, siły ręki, w czem przodował kniaź Koszyrski, kulą kulę wybijając, albo zręcznem a silnem uderzeniem stali wyłuskując z dłoni mniej wprawnego przeciwnika. Nieraz muszkiet błysnął i w ręce niewieściej i kula środek tarczy znalazła; nieraz piękna jeźdźczyni, niby mąż prawy, na rozgrzanym hulała rumaku, czyniąc zwroty przedziwne, skoki napowietrzne, co dawało zachętę rycerzom patrzącym do popisów nowych. Prym pomiędzy niewiastami pani Halczyńska trzymała, a czuło się rozkosz, patrząc wtedy na nią, takie iskry sypały się z jej oczu czarnych, a pierś falowała głębią wzburzonego jeziora, a lica niby jutrzenka, a usta niby dwa zacne korale płonęły. Halczyński nie mógł patrzeć na one karkołomne figle małżonki swojej, coś go zaraz w środku mdliło, że po ratunek do znajomej sobie piwnicy szedł i tam, jak nieboszczyk król Bella, spijał się, z czego jejmość kontenta była i już dusza cała oddawała się zabawie, a zawżdy z figlami swojemi do Ziemby się zwracała, jakby tylko przed nim odwagą swoją a zręcznością chciała się popisać.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Gniezno. Czytamy w „Lechu“: Na ostatniem posiedzeniu sejmiku powiatowego gnieźnieńskiego uchwalono zaprowadzenie w powiecie podatku obrotowego. Podatek nie dotyczy posiadłości kolonizacyi i miejskich, jest więc wyraźnie skierowany przeciw Polakom. Za nim głosowali przedewszystkiem także przedstawiciele Gniezna i Kłecka, przeciw niemu Polacy i trzej przedstawiciele gmin wiejskich, oraz jeden Niemiec, właściciel dóbr rycerskich. Jedną polską plenipotencyę unieważniono, a jedna nie doszła na czas. Tak więc dzięki żydom i hakatystom, uchwalono nowy podatek, który w pierwszym rzędzie Polakom da się we znaki.

W Szamocinie zmarł mistrz szewski Zaborowski w 105 roku życia.

Krotoszyn. W ostatnim czasie sprzedawał jakiś mężczyzna tutejszym obywatelom pierzyny, bieliznę, pierze itd. i kupujący nie wiedzieli, że artykuły te pochodzą z kradzieży. Sądzono, że człowiek ten zajmuje się handlem domokrążnym. Przed kilku dniami ujęła go policya w chwili, gdy kradł w pewnym domu z poddasza pierzynę.

Grodzisk. Skazany na śmierć za zamordowanie zięcia szewc Morkowski z Dakowych Mokrych, na razie jeszcze, choć cesarz prośby o ułaskawienie, nie uwzględnił, nie będzie stracony, gdyż jest pewnej rzenie, że i córka jego i żona również w zbrodni wzięły udział. Obydwie umieszczono w więzieniu tutejszym.

Janówiec. W pobliskich Żernikach schodzili się często młodzi ludzie do lokalu kowala Wojciechowskiego, który ma kilka dorosłych córek. Ponieważ przesiadywano dość długo i głośno rozmawiano, sprzykrzyło się to Wojciechowskiemu. Wyprosił sobie spokój a gdy to nie pomogło najgłośniejszemu z nich, pobierającemu rentę Tarkowskiemu, kazał opuścić mieszkanie. Ten uniósł się gniewem i Wojciechowskiego kopnął kilka razy w brzuch tak silnie, że W. zmarł po dwóch dniach. Zgon nieszczęśliwego człowieka opłakuje żona i troje dzieci.

Bydgoszcz. Walne zebranie wyborcze w Bydgoszczy uchwaliło następującą listę kandydacką: 1) dr. Piskorski z Bydgoszczy (dawniej w Witkowie), 2) Mieczkowski z Nieciszewa, 3) Jan Cywiński, robotnik z Bydgoszczy.

Ze Śląska czyli Staropolski.

Król. Huta. W poniedziałek wieczorem około godz. 11 dobijał się złodziej do lokalu Zjednoczenia Zawodowego Polskiego. Spłoszony uciekł zostawiając klucze i cnu steczkę do nosa. Policya jest na tropie złodzieja. Już po raz trzeci usiłowali włamać się złodzieje do lokalu Zjednoczenia, lecz zawsze ich spłoszono.

Racibórz. Jakiś pomysłowy oszust chciał kupców tutejszych poszkodować w ten sposób, że posyłał dzieci do składów z rolkami, owiniętemi w papier, zawierającemi rzekomo drobną monetę prosząc o zamianę. Gdy jednę z tych rolek otworzono, znajdowały się w niej tylko na obu końcach dwie drobne monety, a w środku drzewiane blaszki. Policya jest już na tropie oszusta.

Zaborze. Na kopalni Hermanna (pokład Szuckmann) robotnik Kozak został w poniedziałek przed południem ciężko po całem ciele poparzony przez przedwczesny wybuch naboju. — Odwieziono go do lecznicy kanpszaftowej, gdzie z powodu jego wielkich obrażeń wątpią, czy się da utrzymać go przy życiu.

Radzionków. Żandarm Gola sponiewierał w dniu 29 września br. robotnika budowlanego Franciszka Woźniaka z Rozbarku. Woźniok szedł wtenczas w nocy do Radzionkowa, by tam objąć nazajutrz pracę. Na szosie Buchackiej został przez Golę i policyanta Gracę przytrzymany. Gola obił go przytem po twarzy aż do krwi, następnie wepchnął go do swego podwórza, i jako istny Moskal, wziąwszy od żony szpicrutę sponiewierał nią nieustannie przytrzymanego. W sądzie w Bytomiu bronił się, iż sądził, że przytrzymał złodzieja, ponieważ Woźniok niósł paczkę (!), zresztą się przyznał do winy. Sąd przyznał mu dlatego okoliczności łagodzące i skazał go (uważajcie!) na ośm dni aresztu.

Nowy Bieruń. Piła, która zatrudniała znaczną liczbę ludzi, przestaje rżnąć od 1 stycznia 1912. Tartak ten będzie zastawiony. Nie wiadomem, na jak długi czas z powodu braku dowozu drzewa z Galicyi. Wielu ludzi starszych, którzy byli zatrudnieni od kilku lat, teraz bez pracy pozostaje i to niejeden został uszkodzony na zdrowiu w różnych wypadkach przy drzewie.

Wiadomości ze świata.

Z Niemiec.

Nowy parlament uchwalić mo nowe wydatki na powiększenie wojska i floty. Etat Rzeszy na rok 1912. „Nordd. Allgem.. Ztg. podaje wyjątki z uchwalonego przez radę związkową etatu rzeszy na r. 1912. Z uwag załączonych do tych szczegółów wnioskuje „Berl. Tagebl.“, że nowemu parlamentowi przedłożone zostaną żądania znacznych nowych wydatków na powiększenie armii i floty i tymsamym też nowych podatków na pokrycie tych wydatków.

Z Rosyi.

Pułkownik rosyjski — szpieg. „Riecz“ i inne pisma rosyjskie podają, jako pewną wiadomość, że we Lwowie przed kilku dniami aresztowano pułkownika rosyjskiego generalnego sztabu, przy którym znaleziono wysoce kompromitujące papiery. Na podstawie ich zarządzono następnie aresztowanie całej bandy szpiegowskiej. — Nazwiska tych aresztowanych wymieniono, nazwisko pułkownika na razie — z polecenia ministra spraw zagranicznych — zamilczano.

Projekt prawa o Maryawitach. Rada państwa obradowała onegdaj nad projektem ustawy w sprawie gmin maryawickich. Prezes komisyi zawiadomił, że komisya zgadza się z dumą co do uznania gmin maryawickich i konieczności ich hierachicznej organizacyi. P. Godlewski (Polak) wskazał, że Maryawityzm nie rozszerza się, lecz upada. Mimo to nie można pozostawiać tysięcy ludzi bez ustawowej opieki, której doznają wszyscy chrześcianie. Po mowach ministra spraw wewnętrznych Charusin oświadczył, że księża maryawiccy mają wszystkie święcenia przepisane. Rząd pragnie uregulować ten ruch religijny.

Z Persyi.

Rosya w Persyi. Z najlepszego źródła donoszą, że, jeżeli Persya do dziś wieczorem nie odpowie na ultimatum rządu rosyjskiego, wojsko rosyjskie otrzyma zlecenie wyruszenia pod Teheran.

W pobliżu Khoi nastąpić miało starcie pomiędzy wojskiem rosyjskiem i tureckiem. Potyczka trwała kilka godzin. Po stronie tureckiej padł jeden żołnierz i wielu rannych, po stronie rosyjskiej padło 2 żołnierzy.

Z różnych stron.

Bochum. Na kopalni „Karolinen Glück“ runął z wysokości 18 metrów górnik Fryderyk Kamiński. Odniósł ciężkie obrażenia głowy. Odwieziono go lecznicy „Bergmannsheil“ w Bochum.

Langendreer. Na kopalni „Bruchstrasse“ w ubieralni pokradli złodzieje wiele ubrań, obuwia itp. rzeczy górniczych. Złodziei dotychczas nie wyśledzono.

Dortmund. Prokuratorya arnsberska poszukuje od dawna Harmanna Bröke'go i piekarza Gustawa Künsebecka za liczne kradzieże. Onegdaj w Dortmundzie obydwóch aresztowano.

Hohenlimburg. Na ulicy Covenstr. 7-letni synek Honselmannów wpadł do węborka z wrzącą wodą i tak się poparzył, że niebawem zmarł.

Katernberg. Rada gminna uchwaliła pożyczkę wysokości 300 000 mr. na brukowanie ulic.

Essen. Swoją własną matkę udusić chciał robotnik Caspar Gopel. Sąsiedzi przybyli z pomocą i biedną kobietę wyrwali z rąk wyrodnego syna.

Rauxel. Powiesił się tu pewien robotnik. — Górnika Sołtysiaka z Habinghorstu napadli trzej górnicy Antoni Walczak i Antoni i Wojciech Kaczmarkowie z Habinghorst i ciężko go poturbowali.

Amberg. Ścięto tu wyrobnika Raitha, który zamordował policyanta Guggenberga w Ratyzbonie.

Witten. Towarzystwo „Oświata“ w Witten uchwaliło na cele wyborcze Komitetu Głównego 20 mrk. Pieniądze te wysłano na ręce skarbnika Komitetu Głównego p. Sztula.

Oberhausen. Wiec przedwyborczy, który dnia 17 bm odbył się na wietnicy p. Nierhausa otworzył prezes powiatowy p. St. Krzyżański stósownem przemówieniem. Na wiecu przemawiali pp. Wierzejewski z Bochum o położeniu Polaków w Niemczech Kawaler, Kubiak, Konieczny, Perz, Matuszczak, Marcinkowski, Kaszubiak, Staszewski i Borowiak. Wiecownicy jednomyślnie uchwalili głosować na kandydata polskiego literata p. Józefa Chociszewskiego z Gniezna. Wiec zakończono pochwaleniem Pana Boga.

Dyseldorf. W fabryce rur robotnicy wypowiedzieli pracę. Żądali lepszej płacy. W fabryce tej pracuje około 100 robotników wykwalifikowanych.

Steele. Żandarm W. aresztował tu dezertera wojskowego z roku 1900, niejakiego Augusta Spangeberga. Odsługiwał wojskowość w Mecu w 131 pułku piechoty, stąd zaraz w pierwszym roku uciekł. Przebywał tutaj pod nazwiskiem Francois de Hari. Przebywał jakiś czas w Ameryce. Odstawiono go do komendy wojskowej w Essen.

Hala nad Sałą. Na stawie w Passendorfie 9 chłopców szkolnych na cienkim lodzie używało ślizgawki. Lód się załamał i wszyscy wpadli pod lód, dwóch utonęło.

Bitterfeld. W pobliżu Petersrode pociąg jadący z Bitterfeld najechał na ciężką kłodę, ustawioną w poprzeg szyn. Nieszczęścia żadnego nie było ale przyrząd do usuwania się złamał. Dyrekcya kolejowa w Hali ustanowiła 200 marek nagrody za wykrycie zbrodniarza, który napewno pociąg chciał wykoleić.

Kolonia. Policya wykryła tutaj 3 jaskinie gry zakazanej w karty. Po stwierdzeniu osobistości wielu osób, puszczono je na wolność. Pieniądze i przyrządy obłożono aresztem.

Wiadomości kościelne.

Archidyecezya poznańska.

Ks. administrator biskup dr. Likowski mianował dnia 10 bm. radcami duchownymi ad honores: ks. Tołowińskiego, plebana w Siedlcu, ks. Gustowskiego, proboszcza w Opalenicy i ks. Alejskiego, proboszcza w Grodzisku. Ks. Gieburowskiego, wikaryusza katedralnego, członkiem i przewodniczcym komisyi egzaminacyjnej organistów, ks. kanonika Steuera dyrektorem Stowarzyszenia kapłanów „perpetuae adorationis“. — Od 1 stycznia r. 1912 powołano ks. Szukalskiego, mansyonarza przy kościele św. Wojciecha w Poznaniu, na II. penitencyarza przy archikatedrze w Poznaniu i na II. kalkulatora przy Konsystorzu generalnym administratorskim w Poznaniu. — **Archidyecezya gnieźnieńska.** Administrator archidyecezyi gnieźnieńskiej, ks. infułat dr. Dorszewski mianował dnia 9-go listopada rb. ks. plebana Kublińskiegog w W. Sławsku prodziekanem dekanatu kruświckiego, dnia 1 grudnia rb. prodziekanów ks. Jauego w Sokolnikach dziekanem dekanatu św. Piotra i Pawła a ks. Stubickiego w Grabosze wie dziekanem dekanatu powidzkiego. — Komendy udzielono ks. plebanowi Gryglewiczowi w Ślesinie na beneficyum w Wierzchucinie cum facultate substituendi, ks. wikaryusza Mrotka tamże; ks. Spychałowiczowi w Chełmcach na beneficyum w Ostrowie nad Gopłem. — Administracyę in temporalibus powierzono: ks. plebanowi Nawrockiemu z Marzenina parafii wrzesińskiej, ks. plebanowi Hemmerlingowi z Droszewa parafii w Kucharkach i Kucharach, ks. Sudzińskiemu administratorowi z Niestronna zarząd parafii Palędzie kościelne. — Na wikaryat do Palędzia kościelnego powołano ks. Stanisława Fenglera z Gromadna. — Zmarli: dnia 27 10. br. śp. ks. Motylewski, pleban w Wierzchucinie, dnia 3 10. rb. śp. ks. Pasztalski, pleban w Ostrowie nad Gopłem i dziekan dekanatu kruświckiego. R. i. p.

Rozmaitości.

Poszukiwani spadkobiercy. W Glenw Stanie Montana (Ameryka Północna) zmarł zamożny Polak farmer (rolnik) Andrzej Brzeziński, umarł na farmie i pozostawił duży majątek, a nie wiadomo, gdzie znajduje się jego rodzina i jeśli rodzina ta się nie zgłosi po majątek ten przejdzie na własność rządu.

Andrzej Brzeziński był samotnym i miał 320 akrów ziemi jako Homestaedi i 640 akrów ziemi zakupionej od kolei. Oprócz tego miał 4 konie, krowę, wóz, maszyny i wogóle całkowite zagospodarowanie. Śmierć zaskoczyła go nagle w dniu 20 lipca rb. Zmarły nie zostawił żadnego adresu rodziny, ani też testamentu. Zmarły oprócz gospodarstwa pozostawił 700 dolarów w gotówce. Maszyny i zagospodarowanie sprzedał administrator powiatowy, a z tej sprzedaży wpłynęło około 1000 dolarw. Pozostał jeszcze nieruchomy grunt i jeśli się nikt nie zgłosi, to przejdzie on na własność rządu.

Ktoby znał rodzinę tego zmarłego Polaka niech zawiadomi ją, by zgłosiła się do Jana Kozińskiego, Glendive, Mont, U. S. America.

Wiadomość powyższą ogłosiło amerykańskie pismo polskie „Jedność“, wychodzące w Baltimore Maryland w Ameryce.

Prosimy płacić!

Szanowne Towarzystwa i wszystkich Rodaków, którzy u nas mają rachunki nie zapłacone, upraszamy o jaknajrychlejsze nadesłanie nam naszej należytości, gdyż z powodu wyborów mamy ogromne wydatki na agitacyę i na druki, które wykonywać wypada na kredyt, a tu trzeba płacić zecerom, dostawcom papieru i niezliczone inne pokrywać wydatki. Dla tego woramy: Prosimy płacić!

Administracya „Wiarusa Polskiego“.

Ostatnie wiadomości.

PERSCY STUDENCI PRZECIW ROSYI.

Genewa. Studenci perscy na wszechnicy genewskiej ogłosili publiczny protest przeciw niesprawiedliwemu i okrutnemu postępowaniu Rosyi, która pod pozorem uspokojenia kraju, znajdującego się w stanie anarchii, dąży do zawładnięcia Persyi, zrujnowanej przez politykę rosyjską.

ARESZTOWANIE AUSTRYACKIEGO BARONA.

Paryż. Za liczne oszustwa popełnione w wielu miastach francuskich aresztowała policya paryska austryackiego barona Hochwächtera.

BURZE WE FRANCYI.

Paryż. Z całej zachodniej Francyi nadchodzą wiadomości o gwałtownych burzach, wyrządzających wielkie szkody, — o ulewnych deszczach, szerzących powodzie, zrywających domy. Okolice nadbrzeżne najwięcej cierpią wskutek wzburzenia fal morskich; zewsząd donoszą o zatonięciach parowców i łodzi rybackich.

REFORMA BRZEWIARZA.

Rzym. Papież wydał nowe „motu-proprio“, nakazujące reformę brewiarza dla księży w celu skrócenia go i urozmaicenia.

ZAMORDOWANIE NIEMIECKIEGO PODDANEGO W PETERSBURKU.

Petersburg. Ofiarą jakiejś tajemniczej zbrodni padł saski poddany Ritscher, współwłaściciel pewnej miejscowej firmy. W kantorze, w kałuży krwi, znaleziono go bez życia. W głowie miał 10 ran i 3 na innych częściach ciała. Rany zadane były sztyletem lub ostrym, kończytym nożem. Z biura nic nie znikło, wszystko stało w wzorowym porządku. Nie wiadomo, w jaki sposób zbrodniarze do biura się dostali lub jakie powody mieli do popełnienia zbrodni.

ARESZTOWANIE 13 MAJTKÓW.

Sebastopol. W przystani tutejszej aresztowano 13 majtków z kanonierki „Curbanex“, którzy przygotowywali wspólną ucieczkę podczas przyjazdu kanonierki do Konstantynopola.

SPRAWA SPISKU MEKSYKAŃSKIEGO.

Nowy Jork. „New York Times“ dowiaduje się z Meksyku, iż generał Reyes, podejrzany o udział w spisku przeciwko prezydentowi Maderze, przyznał się razem z dwoma innymi aresztowanymi do udziału w spisku przeciw prezydentowi.

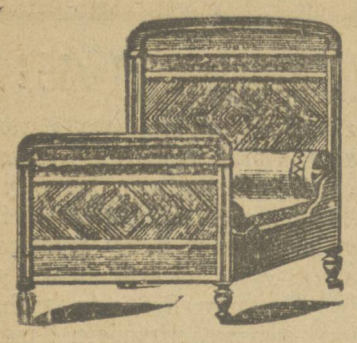
„Ojczyznę“,

wyborne a tanie pismo ludowe załączamy dziś na okaz z prośbą serdeczną, aby Szanowni Czytelnicy zechcieli podać to pismo Rodakom, których trudno namówić do zapisania „Wiarusa Polskiego“, ponieważ im się wydaje za drogi. Prosimy szczególnie niewiastom zwrócić uwagę na wysokie ubezpieczenie, jakie daje Abonentom „Ojczyzna“.

OD REDAKCYI.

Panu J. Franke w Alsdorf. Otrzymacie.

Niska cena ! Dogodna odpłata

Największy i jedyny polski
skład mebli

i wypraw dla nowożeńców. Wielki zapas wózików dla dzieci z najlepszej firmy „BRENNABOR“.

maszyny do gotowania

tylko z firmy Küppersbusch.

Kompletne garnitury emaliow.

tylko dobry towar.

Maszyny do prania (Perplex). Kanapy, materace :-: chodniki i dywany. Łóżeczka dla dzieci. :-:

Szanownym Rodakom zwracam uwagę na moje wielkie składy pierwsze i drugie piętro, mając zawsze wielki wybór tylko w najlepszych meblach.

Proszę nie zważać na fałszerstwa — agentów, (chociaż i agent jest Polak), tylko się wprost udać do rzetelnego składu mebli 4802

Wincentego Myśliwca

Bottrop, ulica Esseńska (Essenerstrasse) nr. 5

Do każdej miejsc. odstawiam meble franko w dom własn. wozem.

Gwiazdkowy rynek obuwia „Fortschritt“

Brückstr. 51 **Bochum** Brückstr. 51

Korzystne zakupno obuwia dla panów, pań i dzieci.

Ceny:

Podeszwy dla panów 1.30 do 1.70, podeszwy dla pań 1.00 do 1.30

Podeszwy dla dzieci podług wielkości od 60 fen. począwszy.

Specyalność: **szyte podeszwy.**

Największy i najrzetelniejszy zakład reparacyi obuwia w miejscu.

POLISA NA GWIAZDKĘ

jest najrozsądniejszym podarkiem dla żony, dzieci i najbliższego otoczenia
jest dowodem najwyższej troskliwości o los i byt rodziny,
jest wynikiem rozwoju pojęć ekonomicznych i kultury.

„WESTA“

5012 zał. 1873.

Bank wzajemnych zabezpieczeń na życie w Poznaniu,

zabezpiecza kapitały na starość, na posag, na życie i dożycie.

W załatwieniu wniosków pośredniczy i objaśnień udziela **Ed. Piechocki**, kierownik Banku Przemysłowców w Gelsenkirchen generalny zastepca „Westy“ na Nadrenię i Westfalię oraz wszyscy agenci, inspektorzyi akwizytorzy „Westy“.

Jan Nowak krawiec męzki Oberhausen

Mühlheimerstr. 60 — naprzeciw kościoła Najśw. M. P. — telefon 917

UBRANIA wykonuję na miarę pod gwarancyą za dobre przyleganie po jak najtańszych cenach. — Na życzenie przychodzę z wzorami w dom. 4456

Nagramofony i płyty
30% rabat.

Maszyny do szycia od **58 mk.** począwszy poleca

Paweł Kaasmann jr.
Witten
Crengeldanzstrasse 30.

Już wyszedł z druku
Kalendarz Robotniczy

na rok 5126

1912.

Cena egzempl. **50 fen.** z przesyłką **60 fen.**
Odwrotnie wysyła

Eksp. Robotnika.

Adr.: **Robotnik**
Poznań (Posen) O. 100

Kaszel i dychawica znika jak błyskawica

przy używaniu

Kropli „Toux“.

Butelka 1 markę.
Prawdziwe tylko wysyła 4498

Chem. Laboratorium „Ipil“
Lublinitz O. S.

Polecam mój wielki skład

budzików.

Budziki niklowe pojedyńcze 1.50 mk.
Budziki nikl. lepsze 2.50 mk.
Budziki z podwójnymi dzwonkami 3.50 i 4.50 mk.
Budzik alarmowy najlepszy, zaspanie wykluczone, za 5.— mk.
Budziki dzwoniące urywkowo, stojące i wiszące z błyszczącem cyferbl. i bez tegoż najtaniej u

Rob. Wüsthoff,

zegarmistrz
Marxloh, Weselerstr. 106
i **Hochlarmark** w W.
Bahnhofstr. 8.

Karty wizytowe

wykonuje
Drukarnia „Wiarusa Polskiego“ w Bochum.

Zamówienia na

pieczątki kauczukowe

(stemple)

dla towarzystw i osób prywatnych przyjmuje
Drukarnia „Wiarusa Polskiego“ w Bochum

Kochany Czytelniku! Zapisz się do

Bractwa wydawniczego św. Józefa

we Lwowie, ul. Ossolińskich l. 16 a otrzymasz

4 BARDZO PIĘKNE KSIĄŻKI

Książkę do nabożeństwa p. t.: „Wszystko dla Boga“ ładnie oprawną z licznemi obrazkami, zawierająca modlitwy i pieśni najbardziej rozpowszechnione, po raz pierwszy razem zebrane.

Książkę p. t. „Ku nauce i rozrywce“ jest to zbiór barozo ciekawych i pożytecznych opowiadań, dla każdego stanu, by pouczyć ale i godziwie rozweselic.

Życie P. N. Jezusa Chrystusa nader piękne dzieło, z bardzo licznymi obrazami z ziemi świętej, dotychczas u nas nie znane — wreszcie

Ilustrowany kalendarz na rok 1912.

Każdy członek otrzyma rok rocznie bardzo piękną i pożyteczną biblioteczkę obejmującą kilkadziesiąt arkuszy druku. Roczna wkładka wynosi tylko 3 Kor. (3 Marki, Rub. 1.50). Zatem **zapisz się zaraz na członka!** 5046
Adresuj: **Bractwo Wydawnicze św. Józefa, Lwów, ul. Ossolińskich 16.**

Baczność! Baczność!

Polecam przy tej wielkiej drożyźnie

masło

(margar.) w paczkach pocztowych po cenach hurtowych.

Znak	**D.**	**9** funtów	**6,30** mk.	franko za zal. poczt.
„	**N.**	**9** „	**6,80** „	
„	**V.**	**9** „	**7,60** „	

Wszystkie znaki są w gotowaniu i smażeniu nie szumiące i ładnie się brunatnią, mając przyjemny zapach, nie do rozróżnienia od masła naturalnego, albowiem **ze słodkiej śmietany** fabrykowane, dlatego też nadzwyczaj smaczne do smarowania na chleb. Kto raz je kupi, zostanie stałym odbiorcą. (4630

Najpierwszy dom wysyłkowy towarów spożywczych

K. Szulczewski, Wanne Unser-Fritz Unser Fritzstrasse 96.

Stósowne

podarki na gwiazdkę!

Polecam mój skład **maszyn do prania, wyżdżymania i maglowania, maszyny do szycia, kołowce** tylko najlepsze wyroby.

Cygara w wielkim wyborze, pudełka po 25 i 50 szt. tylko dobre jakości w każdej cenie :-: :-:

Dalej **maszyny parowe, kinematografy, latarnie magiczne, gry loteryjne i t. d., gramofony, płyty** w wielkim wyborze. 5121

Polecam także przedmioty domowe i kuchenne.

J. Buschmann, Lütgendortmund.

Telegram!

15 do 20 procent

niżej ceny sprzedaję

paletoty got. i ulstry tak długo dopóki zapas starczy

Mam jeszcze około

150 ulstrów i paletotów gotowych

mego na okolicę znanego kroju, z dobrego towaru i bardzo ślicznie odrobionych, jak na miarę. Kto chce sobie na miarę palto zamówić niech się wpierw do mnie pofatyguje i sobie moje gotowe paletoty zobaczy, a sam się przekona, iż takowe najwybredniejszym wymag. dopiszą. (5135)

Ulstry i paletoty już od 25 mk. pocz. Ubiory już od 20 mk. pocz.
Paletociki i ubiorki dla chłopców od 3 mk. pocz.

Ubiory jako i paletoty odstawiam w nagłych przypadkach w 24 godz.

Rodakom rzetelnym udzielam kredytu bez podwyższ. cen.

Dom tow. pod „Białym Orłem“

JAN BŁOCH

Essen Turmstrasse nr. 14.

Ścienny kalendarz otrzyma każdy Rodak darmo.

Wydawca Jan Brejski w Bochum. — Odpowiedzialny za redakcye Paweł Dalka w Bochum. — Drukiem Wiarusa Polskiego“ w Bochum.

Dodatek do nr. 294 Wiarusa Polskiego

Bochum na piątek, dnia 22 grudnia 1911.

BACZNOŚĆ!

Zebranie członków „Głównego Komitetu Wyborczego Polskiego po lewej stronie Łaby“ odbędzie się w drugie święto Bożego Narodzenia, dnia 26 grudnia, o 5 godz. po poł. w lokalu „Zum Römer“ w Bochhum, przy ul. Alejowej. Z powodu ważnych spraw, które będą omawiane, uparsza się o jak najliczniejszy udział.

Zarząd Komitetu.

Tow. „Gwiazda Jedności“ w Osterfeld urządza uroczytość gwiazdkową w wtorek 26 bm. o godz. 4 po poł. u p. Husemanna. O liczny udział członków wraz z rodzinami prosi **Zarząd.**

Towarzystwo „Wyzwolenie w Castrop.

Donosimy członkom i zaproszonym gościom, iż w niedzielę 24 bm. o godz. 5 po poł. obchodzimy na sali p. Purcla rodzinny wieczorek i wspólną gwiazdkę. Obchód odbędzie się w zamkniętem kole. Przyszłość nasza! **Zarząd.**

Towarzystwo św. Stanisława B. w Herne.

W pierwsze święto Bożego Narodzenia obchodzi Towarzystwo nasze wspólną gwiazdkę. Początek o godz. 4 po poł. na wielkiej sali Domu czeladzi katolickiej (Kath. Gesellenhaus) na którą się członków z rodzinami zaprasza. Członkowie którzy zalegają ze składkami miesięcznemi winni z nich przedczasem się uiścić.

Zarząd.

Towarzystwo św. Wojciecha w Kamen.

W niedzielę 24 bm. o godz. 5 po poł. odbędzie się na salip. Braeutigam gwiazdka na którą zapraszamy wszystkich członków i zaproszonych gości z rodzinami. **Zarząd.**

Towarzystwo św. Stanisława w Marxloh.

W niedzielę 24 bm. obchodzimy uroczystość gwiazdkową w lokalu p. Kaspersa o godz. 5 po poł. W poniedziałek 25 o godz. 7 rano przystępujemy do wspólnej Komunii św. podczas Mszy św. z polskiem kazaniem. O liczny udział prosi **Zarząd.**

Zjednoczenie Zaw. Polskie filia w Kray.

Oznajmia swym członkom, iż zebranie odbędzie się w niedzielę 24 bm. o godz. 2 po poł., na którem będzie obór nowego zarządu. Z powodu ważnych spraw które będą radzone uprasza się wszystkich członków o liczne przybycie. **Zarząd.**

Towarz. św. Wincentego w Hochheide.

Gwiazdka odbędzie się w pierwsze święto Bożego Narodzenia dnia 25 bm. o godz. 4 po poł. na sali p. Grotenhorsta. Uprasza się Szan. członków aby się z rodzinami jaknajliczniej stawili. Roczne walne zebranie odbędzie się 6 stycznia w święto trzech Króli, na które się szan. członków zaprasza jak najliczniej ponieważ będzie obór nowego zarządu. **Zarząd.**

Tow. św. Wojciecha w Roehlinghausen.

W niedzielę dnia 24 grudnia przystępują członkowie tow do wspólnej Komunii św. na drugiej Mszy św. o godz. ¼do 8. Gwiazdkę obchodzi towarzystwo w pierwsze święto Bożego Narodzenia tj. dnia 25 grudnia bm. Początek o godz. 6 po poł. na sali p. Petersa ul. Bochumska. O liczny udział członków z rodzinami się mile uprasza. Członkowie którzy dłużej jak trzy miesiące zalegają ze składkami winni się najpierw ze składek uiścić w razie tego nie uczynią tracą prawo do odebrania gwiazdki. **Zarząd.**

Tow. św. Alojzego w Cottenburg.

W święto Bożego Narodzenia, o godz. 3 po poł. obchodzi Tow. nasze uroczystość wspólnej gwiazdki na sali p. Bartlinga. Na uroczystość tę zaprasza się szan. członków z rodzinami. Członkowie raczą się przy wstępie okazać książeczką Tow.

Uwaga: Przyszłe posiedzenie to jest ostatnie w tym roku odbędzie się w niedzielę dnia 24 grudnia o godz. 2 po poł. na sali p. Bartlinga. Zwracami uwagę szan. rodakom który do Tow. św. Alojzego nie należą a chcieli by się do niego zapisać, zechcą przybyć na posiedzenie i się wpisać za członków a mogą brać udział z rodzinami swemi wspólnym obchodzie gwiazdki. **Zarząd.**

Tow. św. Wawrzyńca w Reckling.-Wschód donosi członkom, iż gwiazdka odbędzie się w święto Bożego Narodzenia o godz. 4 po poł. na sali p. Jörgensa. O jak najliczniejszy udział członków i przez nich wprowadzonych gości prosi **Zarząd.** (2)

Tow. św. Jana Chrzc. w Meiderich.

Gwiazdka odbędzie się w pierwsze święto Bożego Narodzenia. Początek o godz. 7 wieczorem. O jak najliczniejszy udział członków z rodzinami uprasza

(2) **Zarząd.**

Towarzystwo św. Ludwika w Disteln.

Gwiazdka odbędzie się w poniedziałek w święto Bożego Narodzenia o godz. 4 po poł. Uprasza się wszystkich członków, aby się stawili z rodzinami.

Uwaga: Roczne walne zebranie odbędzie się 31 grudnia. Będzie obór nowego zarządu. **J. Pacyna,** przewodn.

Tow. św. Barbary w Oberhausen.

Ksiądz polski przybędzie w piątek dnia 22 t. m. słuchać spowiedzi. W piątek wieczorem kazanie, na którem będzie ogłoszony porządek następnych nabożeństw.

Komunia św. w sobotę rano; godzinę oznajmi ksiądz na kazani. Towarzystwo przystępuje do spowiedzi w sobotę po poł. i w niedzielę rano. Wspólna Komunia św. w niedzielę na mszy św. o godz. ¼ po 7-mej. (1) **Zarząd.**

Tow. św. Barbary w Oberhausen.

Wspólna gwiazdka odbędzie się w niedzielę 24 bm. o godz. 5 po poł. na sali p. Küppersa. O liczny udział prosi (:) **Zarząd.**

Tow. „Jedność“ pod op. św. Józefa w Röhlinghausen.

Obchód gwiazdkowy odbędzie się w pierwsze święto 25 tm. o godz. 4 po poł. na sali posiedzeń. O liczny udział z rodzinami prosi (1) **Zarząd.**

Towarz. polsko-katolickie św. Józefa w Erkenschwick.

W poniedziałek dnia 25 (Boże Narodzenie) o godz. 4 po poł. obchodzimy wspólną Gwiazdkę, na którą szan. członków wraz z rodzinami mile zapraszamy. **Zarząd.**

Uwaga. Członkowie zalegający dłużej jak trzy miesiące, winni się przed czasem ze składek uiścić. Goście wprowadzeni przez członków muszą być zarządowi przedstawieni. **Zarząd.**

Tow. św. Wawrzyńca w Castrop.

Gwiazdkę obchodzimy w pierwsze święto Bożego Narodzenia na sali pana Schulte-Becker. Początek o godzinie 3. Szan. członków zapraszamy na tę uroczystość z swemi rodzinami, goście pozamiejscowi, wprowadzeni przez członków mile widziani. Dzieci bez opieki rodziców nie mają wstępu.

Uwaga: W niedzielę 24 o godz. 12 w poł. zebranie towarzystwa; zalegającym ze składkami zwraca się uwagę. ażeby się uiścili, gdyż jest to ostatnie zebranie w starym roku. **Zarząd.**

Tow. św. Wojciecha w Laer.

W pierwsze święto, 25 grudnia, obchodzi Towarzystwo swą gwiazdkę, na którą wszystkich członków wraz z rodzinami serdecznie się zaprasza. Goście wprowadzeni przez członków mile widziani. O liczny udział prosi **Zarząd.**

Tow. św. Barbary w Recklingh.-Sued.

W niedzielę, dnia 24 grudnia o godz. ½12 odbędzie się ostatnie miesięczne zebranie w tym roku. Posiedzenie zarządu o godz. 10. Członków zaległych ze składkami uprasza się aby się, z nich uiścili chcąc mieć wstęp na gwiazdkę i i prawo do głosowania na walnem zebraniu. **Gwiazdkę** obchodzi tow. w pierwsze święto Bożego Narodzenia tj. dnia 25-go grudnia o godz. 4 po poł. Czonkowie winni przybyć w czapce i odznaku towa zyskim. Dzieci w nieobecności ojca winne się kwitaryuszem ojca okazać. O liczny udział członków z rodzinami uprasza **Zarząd.**

Baczność drubowie Z. Z. Pol. w Erkenschwick.

W niedzielę, dnia 24 grudnia o godz. 1' przed południem odbędzie się roczne walne zgromadzenie oraz obór zarządu.

Uwaga: Zarząd, wydział, mężowie za ufania oraz rewizorzy kasy o godz. 10.

O liczny udział prosi **prezes.**

Tow. Serca Jezusow. w Bochum-Hamme.

W pierwsze święto Bożego Narodzenia, dnia 25 grudnia, obchodzi Towarzystwo nasze uroczystość gwiazdkową o 4 po południu. O liczny udział członków z rodzinami uprasza **Zarząd.**

Uwaga: W drugie święto, dnia 26-go grudnia o godz. 11 przed poł. odbędzie się zebranie zarządu i rewizorów kasy w celu zrewidowania kasy.

Tow. św. Jana Chrzciciela w Gelsenkirchen III.

Gwiazdka odbędzie się w samo Boże Narodzenie o godz. 3 po poł. i to w zamkniętem kółku. Goście mogą być wprowadzeni przez członków na zebranie, które się odbędzie w niedzielę, dnia 24 grudnia o godz. 3 po poł. i się dać na członków zapisać, bo jako niecłonkowie nie mają prawa wstępu na salę.

Zarząd.

Baczność członkowie Tow. św. Józefa w Osterfeld!

W niedzielę 24 bm. przystępujemy do wspólnej Komunii św. rano o godz. 7-mej. Sposobność do spowiedzi jest w sobotę po poł. i w niedzielę rano. Tego samego dnia po poł. odbędzie się tegoroczny obchód gwiazdkowy na sali p. Husemanna przy starem kościele. Początek o godz. 4 i pół. O liczny udział prosi **Zarząd.**

Tow. „Jedność“ w Essen.

Przyszłe zebranie Tov. odbędzie się w niedzielę, dnia 24 grudna o godzinie 10 przed południem w lokau zwyklych posiedzeń. Uroczystość gwiazdkowa odbędzie się 25 grudnia tj. w pierwsze święto Bożego Narodzenia, zaraz po południowem nabożeństwie polskem.

Uwaga: Czonkowie winni swe dzieci zgłosić do zarządu, bo dzieci do gwiazdki nie zgłoszone, nie będą obdzielone podarkami. **Zarząd.**

Tow. św. Szczepana w Zach. Bismarck.

Miesięczne zebranie odbędzie się w uroczystść św. Szczepana, o godz. 3 po po poł. w lokalu p. Hoppe. Po zebraniu odbędzie się gwiazdka, na którą się wszystkich członków z rodzinami jak najuprzejmiej zaprasza.

Uwaga: Cały zarząd zechce się zebrać o godz. 1 po poł. **Zarząd.**

Towarzystwo św. Rodziny w Scherlebeck.

Gwiazdkę obchodzimy w wigilię Bożego Narodzenia, to jest w niedzielę, dnia 24 grudnia o godz. 4 po poł.. O liczny udział członków z rodzinami prosi **Zarząd.**

Towarzystwo św. Józefa w Horsthausen.

W pierwsze święto Bożego Narodzenia po poł. o godz. 4 począwszy odbędzie się na sali p. Korte obchód gwiazdkowy. Liczny udział członków z rodzinami pożądany. **Zarząd.**

Tow. św. Idziego w Oberhausen-Lirich.

W poniedziałek 25 bm. w Boże Narodzenie przybędzie ks. polski słuchać spowiedzi św. w ten sam dzień jest nabożeństwo z kazaniem polskiem po poł. o godz. 3. Dalszy porządek będzie ogłoszony w Kościele. Zaraz po nabożeństwie odbędzie się wspólny obchód gwiazdki na sali p. Weilera Liricherstr. O liczny udział prosi **Zarząd.**

Tow. Serca Jezusowego w Recklinghausen

W święta Bożego Narodzenia odprawia się 40 godzinne nabożeństwo w Kościele św. Pawła. Godzina dla Polaków od 10 do 11 przed poł. w poniedziałek i wtorek uprasza się szan. rodaków o jak najliczniejszy udział. Gwiazdkę obchodzi Tow w niedzielę przed nowem rokiem (to jest 31 bm). Początek punktualnie o godz. 4 po poł. O liczny udział prosi **Zarząd.**

Tow. gimn. „SOKÓŁ“ II w Oberhausen.

Gwiazdka i obchód Kościuszkowski odbędzie się 25 bm (w Boże Narodzenie) o godz. 4 po poł. na sali p. Webera, na którę się druhów jak najliczniej zaprasza. Zebranie odbędzie się wniedzielę dnia 24 bm. o godz. 2 po poł. Czołem! **Zarząd.**

Koło śpiewu Wanda w Mengede.

niedzielę, dnia 24 grudnia, o godz. 2 po poł. na wietnicy Lindenhof. Na parządku dziennym bardzo ważne sprawy do załatwienia, i obór nowego zarządu. Zatem liczny i punktualny udział w zebraniu jest pożądany. **Zarząd.**

Tow. św. Józefa w Altenbochum.

Gwiazdkę obchodzi Tow. w pierwsze święto, dnia 25 grudnia, o godz. 4 po poł., na którą się wszystkich członków, jako i niecłonków, którzy zaproszenia otrzymali, oraz gości zamiejscowych mile zaprasza. Po dzieleniu się opłatkiem będzie przedstawienie teatralne. W pierwsze święto rano o godz. 6 i pół będzie msza św. dla Polaków ze śpiewem polskim.

O jak najliczniejszy udział uprasza **Zarząd.**

Tow. św. Józefa w Wattenscheid.

Obchód gwiazdkowy odbędzie się jak po inne lata tak samo w bieżącym roku w następującym porządku: czonkowie, którzy należą do kościoła św. Gertrudy, raczą się z rodzinami stawić w pierwsze święto Bożego Narodzenia o godz. 4 po poł. na salę p. Prukopa; dla tych członków którzy należą do kościoła św. Józefa, jest obchód w drugie święto przy ulicy Bochumskiej na sali p. Wallter tak samo o godz. 4 po poł. Jak najliczniejszy udział członków z rodzinami i dziatkami jest pożądany, goście przez członków wprowadzeni tak samo są mile widziani,

Przewodniczący.

Tow. św. Józefa w Letmathe i okolicy donosi swym członkom, że w uroczystość św. Szczepana, obchodzimy wspólną gwiazdkę w zamkniętem kółku, na którą Szan. członków wraz z rodzinami mile zapraszamy. **Zarząd.**

Tow. św. Stanisł. B. w Wanne-Zachód.

Miesięczne zebranie odbędzie się w niedzielę, dnia 24 grudnia o godz. pół 12 przed poł. Członków, którzy zalegają ze składkami miesięcznemi, uprasza się, aby raczyli przy końcu roku z takowych się uiścić, aby módz brać udział w gwiazdce i przy oborze nowego zarządu.

Uwaga: Gwiazdka, którą będziemy obchodzić wspólnie w Towarzystwie, odbędzie się w pierwsze święto Bożego Narodzenia o godz. 4 po poł. **Zarząd.**

Bractwo Żywego Różańca w Wanne.

W niedzielę 24 bm. po poł. o godz. 4 odbędzie się roczne walne zebranie oraz obór nowego zarządu na wielkiej sali p. Unterschemanna. Uprasza się o liczny udział. Zarazem uwiadamiam szan. braci i siostry że w drugie święto tj. w uroczystość św. Szczepana 26 bm. przystępujemy wspólnie do stołu pańskiego. Sposobność do spowiedzi św. jest w pierwsze święto o godz. 4 po poł. O liczny udział i to w oznakach różańcowych prosi.

A. Kazmierczak, nadzelator.

Towarzystwo św. Józefa w Essen.

W niedzielę 24 bm. o godz. 5 po poł. obchodzi Tow. nasze gwiazdkę na wielkiej sali p. Hoffmanna dawniej Rottenburg przy ul. Kastanienalle nr. 95 w pobliżu Limbeckerplatz. Członkowie przy wstępie winni się ustawami wylegitymować. O liczny udział prosi **Zarząd.**

Tow. św. Michała w Recklinghausen-Süd.

W niedzielę, dnia 24 grudnia o godz. ½12 odbędzie się ostatnie miesięczne zebranie w tym roku. — Posiedzenie zarządu o godz. 10. — Członków zaległych ze składkami, uprasza się, aby się z nich uiścili, chcąc mieć wstęp na gwiazdkę i prawo do głosu na walnem zebraniu.

Gwiazdkę obchodzi tow. w ostatnie święto, tj. w Uroczystość św. Szczepana. Początek o godz. 4 po poł. Członkowie winni przybyć w czapce i oznaku towarzyskim. Dzieci w nieobecności ojca, winne się kwitarvuszem ojca okazać. O liczny udział członków z rodzinami uprasza **Zarząd.** (2)

Towarzystwo św. Barbary w Lünen-Süd.

Zebranie odbędzie się w niedzielę, 24 grudnia, zaraz po nabożeństwie, o godz. 11. Członkowie, którzy zalegają ze składkami winni się z nich uiścić, gdyż w przeciwnym razie nie mają prawa do gwiazdki. również nie będą mieli prawa do głosowania podczas walnego zebrania.

Uwaga: Uroczystość gwiazdkową obchodzi tow. w pierwsze święto Bożego Narodzenia, 25 grudnia, o godz. 4 po poł.; o godz. 6 zostanie odegrany piękny teatr. Na uroczystość tę zapraszamy wszystkich członków z rodzinami, oraz gości przez członków wprowadzonych. **Zarząd.** (3)

Towarzystwo św. Michała w Ickern

po raz pierwszy obchodzi wspólną gwiazdkę w lokalu p. Heidtbauera. Kochani Rodacy, którzy nie dawno przybyliście do miejscowości tutejszej, może nie wiecie, że istnieje tu Towarzystwo św. Michała. pospieszcie więc w poniedziałek w święto. o g. 3 na uroczystość gwiazdkową, gdzie pomiędzy innemi będzie odegrana sztuczka teatralna, a także dziatki członków występować będą z śpiewem i deklamacyami, za co obdarzemy je podarkami.

(2) **Zarząd.**

Koło śpiewu Harmonia w Rotthausen.

W niedzielę dnia 24 bm. o godz. 11 przed poł. odbędzie się nadzwyczajne zebranie. Na porządku dziennym omówienie dalszych spraw pozostałych z ubiegłego zebrania i obór nowego zarządu. Zarząd i rewizorowie kasy zechcą się zebrać o g. ½10 rano. **Zarząd.**

(Spóźnione)

W dzień imienin 21 grudnia r. 1911 winszujemy bratu, szwagrowi, wujowi

Tomaszowi Śmiejczakowi

z Wanne

zdrowia, życia długiego, błogosławieństwa świętego i królestwa niebieskiego.

A. F. Rieger

i familia Mańkiewicz.

Wiece wyborcze

Policyi o wiecach wyborczych donosić nie potrzeba.

w sobotę 23 grudnia 1911.

W **Sandersdorf** pod Bitterfeld o godz. ½8 wieczorem na sali p. Kleinau.

w niedzielę, dnia 24 grudnia 1911.

W **Bochum-Hamme** o godz. 4 po poł. na wietnicy p. Gossmanna, przy ul. von der Recke 55.

Dla Sterkrade, Buschhausen, Bifang, Holten, Hisfeld i Schmachtendorf w Sterkrade o godz. 11 przed poł. na wietnicy p. Busch, Holtenerstr.

W **Duisburg-Laar** o godz. 4 po poł. na wietnicy p. Schrawen, ul. Cesarska 95.

W **Hamm** (dla powiatu Hamm) o godz. 4 po poł. na wietnicy p. Gissy, Hamm, ul. Wilhelma nr. 19.

W **Altenessen** o godz. ¼ na 3 na sali p. Saala przy ul. Kościelnej.

W **Bruckhausen** o godz. 11½ na wietnicy p. Brinka.

W **Bottropie** o godz. 11 przed poł. na wietnicy p. Hullerum'a, ul. Esseńska.

W **Recklinghausen-Süd** o godz. 3 po poł. w lokalu p. Kowalczyka, Maryańska ul.

W **Huckarde** o godz. 5 po poł. na wietnicy p. Raua, przy kościele katolickim.

W **Hövel** przy Hamm, o godz. 3 po poł. na wietnicy p. Pingsten w Hövel.

dla Mörs, Hochheide, Meerbeck, Utfort, Friemersheim, Hochemmerich i okolic o godz. 2½ po poł. na wietnicy pana Heiera w Hochstrass.

W **Kolonii-Kalk** o godz. 6 wieczorem ul. Mülheimerstr. 62.

W **Lütgendortmund** o godz. 4 po poł. na wietnicy p. Buschkampa, obok kościoła katol.

W **Westerfilde** przy Mengede o godz. 1 po poł. na sali p. Brandta.

W **Wiemelhausen** o godz. 3 po poł. u p. Knappmanna

W **Selm** o godz. 2 po poł. u p. Fauta.

W **Gelsenkirchen-Bulmke** o godz. 6 wieczorem u p. Hiltropa ul. Wannerstr 110. Referent od „Wiarusa Polskiego".

W **Gelsenkirchen** (powiat) o godz. 3½ po poł. w lokalu p. Vogla przy ul. Weidenstr. 6.

W **Duisburg-Laar** o godz. 4 na wietnicy p. Schraven przy ul. Cesarskiej. 93 Mówca od „Wiarusa Polskiego".

W **Duisburg-Meiderich** o godz. 11 przed poł. na sali p. Mertens ul. Stahlstr. 38.

W **Röhlinghausen** o godz. 11 przed poł. na wietnicy p. Hestermanna przy ul. Brucherstr. 159.

W **Mülheim-Styrum** o godz. 1 w poł. na sali p. Spilernagel (daw. Züllentus) Mühlheimerst 145.

W **Alstaden** o godz. ½11 przed poł. na sali p. Lehmachera przy kościele.

W **Bergkamen** o godz. 3 po poł. na wietnicy p. Weberi.

W **Werne** o godz. 3½ po poł. w lokalu p. Fr. Duwe przy Langendreer.

W **Ueckendorf** o godz. 4 po poł. na wietnicy p. Werresa.

W **Bottrop** o godz. 11 przed poł. na wietnicy p. Huleruna.

W **Rotthausen** o godz. 11½ przed poł. dla okolicy Beisen w lokalu p. Berlage auf der Reihe. Mówca p. Mańkowski.

W **Gladbeck** oraz dla Braucku, Rentfortu o godz. ½4 po poł. u lokalu p. Droehoffa ul. Cesarska 5.

W **Hamborn** dla miejscowości Dinslaken, Hamborn, Bruckhausen, Marxloh, Neumühl, Schmidhorst, Walsum, Schmachtendorf, Holen, o 11 przed połud. na wietnicy p. Neshena w Marxloh ul. Cesarza Wilhelma 247.

W **Oberhausen II** o godz. 11 przed poł. na sali p. Ulenbroicha ul. Muelheimska.

W **Beckhausen** o godz. 11 przed poł. w lokalu p. Vogta naprzeciw katol. kościoła.

W **Frintrop** o godz. 12 w poł. w lokalu p. Klanten.

Dla Riemke, Gumme, Hamme i okolicy o godz. 2 po poł. na sali p. Hasenpfluga (daw. Pielkon) w Hofstede, ul. Hiltroperstr.

W **Sterkrade** o godz. 11 przed poł. na wietnicy p. Buscha.

W **Dahlhausen** o godz. 2 po poł. na sali p. Horkensteina. Mówca p. J. Brejski wydawca „Wiarusa Pol." i „Ojczyzny".

W **Laar i Altenbochum** o godz. ½12 na sali p. Rinscha w Laer przy poczcie.

W **Dellwig** o godz. 2 po poł. dla miejscowości Dellwig, Borbeck i Schoenebeck w lokalu p. Hoffstadta Gruenstr.

W **Altenessen** dla miejscowości Altenessen i Carnap w lokalu p. Saala przy kośc. katolickim, o godz. 3 po poł.

W **Caternberg** o godz. 3 po poł. na sali p. Linhofra Rotthausenerstr.

W **Schonebeck** dla miejscowości Schonebeck i Stoppenberg o godz. 5 po poł. w lokalu posiedzeń.

W **Ober-Alstaden** o godz. 11 przed poł.

W **Caternberg** o godz. 3 po poł. na sali p. Linhoefera przy ul. Rotthausenerstr.

W **Duisburg** o godz. 5 po poł. na wietnicy p. Lohberga, ul. Wannheimerstr. przed mostem.

W **Alstaden** i okolicy o godz. 11 przed poł. u p. Lamachera ul. Cesarska przy kościele katolickim. — Towarzystwo wyborcze na tej samej sali dnia 26 bm. o godz. ½12 w zamkniętem kółku.

W **Heissen** o godz. 11 przed poł. u p. Lenchoffa.

w pierwsze święto, 25 grudnia:

W **Wilhelmsburgu** o godz. 2 po poł. w lokalu p. A. Hausa (Gesellschaftshaus) Veringstr.

W **Habinghorst** wiec pierwszy odbędzie się dnia 25 bm. o godz. 11 przed poł.— Wiec drugi 1 stycznia o godz. 11 przed poł. — Wiec trzeci 6 stycznia o godz. 4 przy ul. Następcy tronu.
Wszystkie w lokalu p. Ketlinga.

w drugie święto, 26 grudnia:

W **Altenbögge** w drugie święto o godz. 11 przed poł. na wietnicy p. Wetzmanna.

W **Brühl** o g. 12 w poł. w lokalu „Zur deutschen Krone".

W **Welper** o godz. 3 po poł. u p. Kirchbauma (daw. Gasper) w Welper-Heidhen

Dla Buer, Beckhausen, Buelse, Hoerde, Resse, Sutum i okolicy o godz. 12 w poł. w lokalu p. Drakmanna obok policyi przy ul. Esseńskiej 5.

W **Henrichenburg** o godz. 4 po poł. w lokalu p. Niehagen przy Hebewerk.

W **Hoerde** dla powiatu o godz. 3 po poł. na sali p. Bruechera Benighoferstr. 46.

W **Duisburg-Laar** o godz. 12 w południe na sali „Flora".

W **Wetter** o godz. 3 po poł. w lokalu p. Offerbecka.

W **Essen** o godz. 11 przed poł. w lokalu p. Hardegen (Jzsefshaus) ul. Segerothstr. 84. Referent p. Jan Brejski wydawca „Wiarusa Polskiego" i „Ojczyzny".

W **Remscheid** o godz. 3 po poł. na wietnicy p. Beckmanna ul. Kolońska 5.

Dla Duisburg, Wanheimerort, Wanheim, Muelheim-Ruhr, Styrum, Duemptен, Speldorf, Heissen i Broich o godz. 2½ po poł. na sali p. Dusika w Dbg.-Hochfeld. Werthauserstr. 190.

W **Welper** o godz. 3 po poł. u p. Kirschbauma (dawn. Gasper) Welper Heidchen.

w niedzielę, dnia 31 grudnia 1911

W **Altenbochum** o godz. 4 po poł. u p. Straetlinga przy kościele katolickim.

w poniedziałek, dnia 1 stycznia 1912.

W **Ickern** o godz. 3 po poł. u p. gościnnego Heidbauera.

W **Courl** o godz. 3 po poł. na sali p. Schultego w Hussen.

W **Huels** p. Recklinghausen o godz. 2 po poł. na wietnicy gminnego gościńca w Huels.

W **Baukau** o godz. 2 po poł. w lokalu p. Seerbrucha przy ul. Bismarka, na przeciw kościoła katol.

W **Werne** o godz. 3 po poł. na wietnicy p. Luegerta przy rynku.

Wiece w Saksonii.

W sobotę dnia 23 grudnia o **godz. ½8 w Sandersdorfie** u p. Kleinaua. Referent p. A. Brejski wydawca „Gazety Lipskiej".

W niedzielę dnia 24 grudnia o godz. 2 po poł. **w Holzweissig** u p. Schroetera. Referent p. A. Gwizdek.

W wtorek (drugie święto) 26 grudnia o godz. 1 w poł. **w Gorma** u p. Seipla. Referent p. A. Brejski, wydawca Gazety Lipskiej.

Sandhofen o godz. 3 po południu **w lokalu** „Zum Grünenbaum".

W niedzielę dnia 31 grudnia o godz. 2 po poł. **w Wolfsdorf** u p. Ladentina. Referent p. A. Gwizdek.

W Nowy Rok o godz. 1 w poł. **w Meuselwitz** na wietnicy Preus. Hof. Referent p. A. Brejski, wydawca Gazety Lipskiej.

Karty pocztowe

poleca

„Wiarus Polski."

Małe kantyczki

zawierające najulubieńsze pieśni na Boże Narodzenie do śpiewania w kościele i w domu. Cena 40 fen. z przesyłką 50 fenygów.

Adres:

Wiarus Polski ▫ Bochum

Wiarus Polski

Najzasłużeńsze pismo polskie i katolickie dla ludu pracującego

wychodzi **codziennie** w Bochum i ma dwa dodatki pod tytułami **„Posłaniec Katolicki"** i **„Szkółka Narodowa"**. Co rok otrzymuje abonent kalendarz książkowy i inne podarki.

Abonenci są ubezpieczeni na wypadek śmierci wskutek nieszczęśliwego wypadku na ziemi **na 300 marek**, pod ziemią na 150 marek.

Przedpłata wynosi na poczcie 1 mr. 80 fen. kwartalnie, 1 mr. 20 fen. na dwa miesiące, 60 fen. na miesiąc. Za odnoszenie dopłaca się 14 fen. za każdy miesiąc.

„Wiarus Polski" powinien się znajdować w każdym domu polskim!

POSTBESTELLUNGSFORMULAR.

Ich bestelle hiermit bei dem Kaiserlichen Postamt ein Exemplar der Zeitung **„Wiarus Polski"** aus Bochum (Zeitungspreisliste für 1912 Seite 572) für das I Quartal 1912 und zahle an Abonnement und Bestellgeld 2,22 Mk.

Obige 2,22 Mk. erhalten zu haben, bescheinigt.

. . . . . den . . . . . 191...

Kaiserl. Postamt . . . . . .

GAZETA LIPSKA

pismo polsko-katolickie dla Saksonii, Łużyc, Altenburskiego, Brunświku, Hanowerskiego i dzielnic sąsiednich, wychodzić zacznie z Nowym Rokiem 1912 nakładem i pod redakcya

Antoniego Brejskiego

w Lipsku (Leipzig, Grimmaischer Steinweg 28) trzy razy tygodniowo i ma dwa bezpłatne dodatki.

W styczniu da „Gazeta Lipska" jako podarek

kalendarz książkowy na rok 1912.

Wszyscy abonenci są na wypadek śmierci wskutek nieszczęśliwego wypadku ubezpieczeni na **300 marek.**

Bestellungsformular.

Unterzeichneter bestellt hiermit für das I Quartal 1912 die Zeitung

„GAZETA LIPSKA"

Zeitungspreisliste für 1912 Seite 567 und zahlt an Abonnement 1,20 und 24 Pf. Bestellgeld.

Imie i nazw. .....

.....

Miejscowość .....

.....

ulica .....

Obige 1,44 Mk. erhalten zu haben bescheinigt

. . . . . den 191

Kaiserl. Postamt

„Ojczyzna"

wychodzi trzy razy tygodniowo w Bochum i ma dwa bezpłatne dodatki tj. dodatek religijny pt. **„Dzień Boży"** i dodatek dla dzieci i młodzieży pod tyt. **„Młoda Polska".**

„Ojczyzna" jest redagowana w tym samym duchu, co „Wiarus Polski", a jest przeznaczona dla tych Rodaków, którzy nie mają czasu na czytanie pisma codziennego.

Wszyscy abonenci „Ojczyzny" otrzymują od czasu do czasu jako podarki **cenne książki** a z Nowym Rokiem bardzo praktyczny **kalendarz książkowy.**

Wszyscy abonenci są nadto ubezpieczeni **na wypadek śmierci** wskutek nieszczęśliwego wypadku **na ziemi**

na 1000 marek

a pod ziemią i na wodzie na 500 marek. Do sumy tej spadkobiercy abonenta mają prawo.

POSTBESTELLUNGSFORMULAR.

Ich bestelle hiermit bei dem Kaiserlichen Postamt ein Exemplar der Zeitung **„Ojczyzna"** (Zeitungspreisliste für 1912 Seite 570) aus Bochum für d. I. Quartal 1912 und zahle an Abonnement und Bestellgeld 1,49 Mk.

Obige 1,49 Mk. erhalten zu haben, bescheinigt

den 1911.

Kaiserl. Postamt.

„Przyjaciel"

Katolickie pismo ludowe

wychodzi 3 razy tygodn. w Toruniu. Na gwiazdkę otrzyma każdy abonent **„Kalendarz Maryański".** — W ciągu roku daje Wydawnictwo jako podarki różne książki i obrazy.

Na pogrzeb abonentów,

którzy umrą wskutek nieszczęśliwego wypadku zaraz lub w dwa tygodnie po wypadku, wypłaca **„Przyjaciel"**

150 marek

Przedpłata kwartalna na **„Przyjaciela"** i wszystkie dodatki wynosi na poczcie

tylko 1 markę,

a z odnoszeniem do domu 24 fenygów więcej.

POSTBESTELLUNGSFORMULAR.

Ich bestelle hiermit bei dem Kaiserlichen Postamt die Zeitung **„Przyjaciel"** mit den Gratisbeilagen **„Rodzina Chrześciańska", „Przewodnik Naukowy i Literacki" „Szkółka Polska", „Gospodarz", „Kupiec i Przemysłowiec", „Ogrodnik i Pszczelarz"** aus Thorn für das I. Quartal 1912 Seite 571 und zahle an Abonnement und Bestellgeld 1,24 Mk.

Obige 1,24 Mk. erhalten zu haben. bescheinigt

. . . . . den 1911

Kaiserl. Postamt.

Bracia Brinkmann

Obere Marktstr. 14 **BOCHUM** **Obere Marktstr. 14**

Naprzeciw pomnika „pastuch“ Naprzeciw pomnika "pastuch"

Nadzwyczaj tania

sprzedaż gwiazdkowa

obuwia wszelkiego rodzaju

Największy wybór.

Najlepsze jakości.

Przy zakupnie od 10 marek począwszy wolną podróż do Bochum.

Każdy kupujący otrzyma prezent.

W niedzielę jest nasz skład do 7 wieczorem otwarty!

Baczność Polacy w Essen!

Podaje Szan. Polakom do wiadomości, iż w 4923 mojej nowo założonej

restauracyi

prowadzę pierwszorzędne napoje polskie i kuchnię. Spec.: Kasprowicza z Gniezna. Orkiestruje u mnie nowa orkiestra.

Rest. W. Comes, Essen-Ruhr

Unionstr. 35. Narożnik Mathiasstr.

Hüls w Westf.

E. Nehm

Zegary - towary złote i srebrne.

Na gwiazdkę polecam stósowne podarki: **Zegarki, artykuły złote i srebrne** w najlepszej jakości po cenach najtańszych. **Na każdą sztukę daję gwarancyę. Broszki z fotografią** pod gwarancyą. Specyalność: **Obrączki ślubne** od 1.00—22.00 mk. Wielki skład płyt do gramofonów. Wszelkie reparacye dobrze i tanio z jednoroczną gwarancyą. 5048

Na podarki

Zwracam uwagę na moją wielką

sprzedaż gwiazdkowę obuwia

Wielki wybór! Najtańsze ceny!

Usługa polska.

Dom obuwia

Julius Eichenwald

Wattenscheid Oststrasse nr. 44.

Piece

do gotowania i ogrzewania we wielkim wyborze jak też wszelkie inne kuchenne rzeczy po bardzo tanich cenach poleca

Arnold Hönerbach

skład żelaza 4703

Habinghorst Kurzestrasse nr. 2.

Wszyscy Polacy

ręce wyciągają tylko po

Wosika

Gramofony,

które oddawają odgłos dobry i są trwałe! Przedewszystkiem płyty dwustronne, nagrane **na dudach**, klarnecie, skrzypkach i basie, wszystkie kawałki wiejskie najnowsze, które jeszcze nie istniały, tylko 2.— **mk.**

Płyty niemieckie, nadreńczyki, tańce i marsze po **95 fen., 1,25 mk., 1,50 mk. i 2,00 mk.**

Płyty: W żłobie leży, Hej w dzień narodzenia i wiele innych po **2 marki**, paczka pocztowa, 16 sztuk, tylko **27 marek.**

Największy wybór

pocztówek świątecznych i na Nowy Rok.

Znane i daleko słynące

Wosika cygara

nagrodzone złotym medalem, w najlepszym smaku, pudełka po 25, 50 i 100 sztuk od **1 marki** począwszy.

Tabaka do zażywania

bardzo smaczna w 8miu gatunk. zawsze świeża.

Największy wybór

książek do nabożeństwa i powieściowych, tabakierki z nazwiskiem Drzymalki, instrumenta muzyczne jako to **dudy, skrzypce, klarnety, trąbki, basy, bębny, karmoniki, bandoniony i nuty** jak najtaniej.

Podróż do 2 mk. zwracam. Przy zakupnie od 20 marek wysyłka franko.

Polecam się Szanownym Rodakom

A. Wosik, Oberhausen-Rhld.

Na gwiazdkę

polecam Szan. Rodakom czysto polskie

mięsne wyroby.

Kiełbasa miałko i grubo siekana z czosnkiem, kiszki z kaszy tatarczanej, z wątroby — salcesony i t. d.

Kotlet wieprzowy . . .	**80 fen.**
Szynka	**70 fen.**
Słonina tłusta i przerosła	**65 fen.**
Smalec	**75 fen.**
Wołowina	**70 fen.**

Szan. panów kupców, którzy nie mają na składzie jeszcze mych wyrobów, proszę o łask. doniesienie, a przybędę. 4723

W. Siekierski

rzeźnik polski.

Wattenscheid, Bochumerstr. 143.

Gwałt! Gwałt!

Nadesłano bardzo wiele gatunków ubrań dla panów i pań, tak samo dla dzieci, jakoteż wielkie zapasy obuwia lepszego i do pracy i tak samo wielki zapas mebli rozmaitego gatunku po bardzo nizkich cenach. Jedyny wielki

stary handel

Horstermark, Markenstr. 1

narożnik Essenskiej ulicy. 4648

Dwustronne „Beka Grand“

płyty do gramofonów

po 1.50 mk. poleca 5120

J. Pańczak : Dortmund

dom towarowy

Oesterholzstr. 73. **Oesterholzstr. 73.**

Stara żytniówka

4282 **litr 75 fenygów.**

N. Wolff, Gelsenkirchen,

Bahnhofstr. 66 Telefon 1765

Obrączki ślubne

marki A. R. marki A. R.

nie lamią się, nie pękają.

Sprzedaję tylko podług wagi.

Narzeczeni otrzymają jako prezent dobr. chodzący zegar szwarcwaldzki.

Adolf Rave, Bochum,

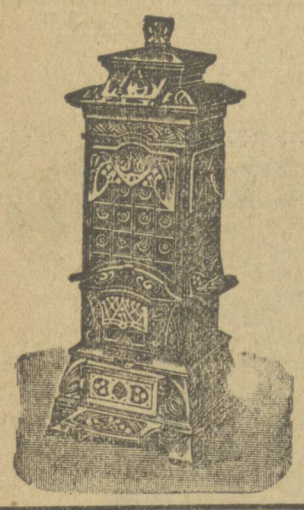
Bougardstrasse 28.

Szanownym Rodakom donosimy, że utworzyliśmy

Spółkę mebli i sprzętów kuchennych

z o. p. pod firmą

Grabiec i Spółka.

Mamy na składzie **wielki wybór**

całkowitych wypraw

maszyn do gotowania, piecy do ogrzewania, całkowite garnitury emal., maszyny do szycia i wszelkie sprzęty, które w zakres tego interesu wchodzą. Sprzedajemy za **gotówkę i odpłatę** pod bardzo dogodnemi warunkami Wszelkie zakupione sprzęty odstawiamy franko do domu. Przy zakupnie całkowitych wypraw zwracamy koszta podróży.

Ponieważ dotychczasowi nasi odbiorcy są jaknajzupełniej z zakupna swego zadowoleni, przeto staraniem naszem będzie abyśmy szanownych odbiorców i nadal jak najrzetelniej i jaknajtaniej obsłużyć mogli.

Interes nasz znajduje się: 4956

w Herne-Horsthausen, przy ul. Ludwika nr. 38.

Handel

starzyzny i nowości

Rosenthal :: Bochum

Brückstrasse 8,

naprzeciw składu rzeźnickiego Benjamina

: znacznie powiększony :

Wielki wybór

noszonych ubrań
noszonych sukień
noszonych paletotów
i starych mebli.

= Dalej nadejdzie wielki zapas nowego =

obuwia i ubrań

po cenach dotychczas niebywałych tanich.

Baczność!

Skład obuwia

dobrze zaopatrzony w wszelkie obuwie położenie w dobrej okolicy pomiędzy trzema kopalniami, także warsztat reparacyjny. (Miesięczny dochód do 120 mk.) pod dobrymi warunkami jest od zaraz do sprzedania. Zgł. do Wiarusa Polskiego pod nr. 5111.

PEKNA KASA OSZCZĘDNOŚCI

udziela pożyczek i pomaga w zaciąganiu tychże. Wnioski stawiać należy do

Joh. Lütz, Bochum

Maltheserstr. 13. 5011

Owiedzę każdego bezpłatnie.

Posiadłości

od 5 do 1000 mórg różnej ziemi, również kilkanaście dobrych **karczem** wszystkie w okolicach Prus Zachodnich poleca

Bank Handlowy

G. m. b. H. 5148

Pr.-Stargard

Telefon nr. 10 ul. kolejowa 40.

Na posadę

kierownika

poszukujemy dzielnego fachowca z branży materyi bawełnianych. Reflektanci, możliwie obeznani z handlem hurtownym, tylko siły pierwszorzędne, zechcą napesłać szczegółowe oferty pod adresem: **Dr. Hącia,** Poznan, „Textilia", hurtowny skład materyi bawełn., Tow. z ogr. por., **Poznań.** (5149)

Skład kolonialny

jest do nabycia od 1 stycznia w dobrem położeniu, z powodu stosunków rodinnych Potrzeba 3.500 mk. Zgł. przyjmuje

Fr. Janowski, Reclinghausen-Süd, ul. Bochumska (5125)

Lina Dücker, mody męzkie

Hüls w W.

narożnik ulic Bach i Hülsstrasse nr. 1.

Na gwiazdkę

polecam najbogatrzy wybór 4997

kapelusze i czapek,

bielizny, krawatek, parasoli, lasek, rękawiczek, koszul, ochraniaczy, kołnierzyków etc.

Wszelkie artykuły wykonane są modnie i nadają się przedewszystkiem na **podarki gwiazdkowe.**

Rzetelna usługa i tanie ceny.

3649

Telegram!

Firma B. Starband w Bochum

narożnik ulic Alberta i Maltheserstrasse.

Sprzedaje nowe i stare ubiory dla panów i pań, tak samo dla dzieci. Obuwie we wielkim wyborze. Bieliznę i wszelkie artykuły roboticze po bardzo nizkich cenach. Ubiory począwszy już od 8 mk. Obuwie od 2.50 mk. Proszę z tej sposobności skorzystać póki zapas starczy

---

Baczność Rodacy

w Recklinghausen-Süd, Hilerheide i okolicy!

Niniejszem donoszę Szan. Rodakom w Recklinghausen-Süd Hilerheide i okolicy, iż dnia 23 r. b. otwieram przy **ulicy Heidestr nr. 23** pierwszorzędny

interes kolonialny.

Proszę Szan. Rodaków i Rodaczki o poparcie mego przedsiębiorstwa, gdyż staraniem moje będzie aby każdego rzetelnie obsłużyć. 5145

Usługa skora. **Usługa rzetelna.**

Franciszek Kaczmarek

Heidestrasse nr. 32.

Broszurę pamiątkową

złotego jubileuszu nestora literatów polskich

Józefa Chociszewskiego

(nap. p. P. Palińskiego)

poleca towarzystwom wyborczym

Józef Cyplik, Horsthausen

p. Herne Ludwigstr.

Cena 25 fen. za sztukę.

Czysty zysk przeznaczony dla jubilata.

Carl Gottlob Schuster jun.

Wielka fabryka instrumentów muzycznych założona 1824 r.

Markneukirchen Sachsen nr. 69.

Rzetel. obsługa. Ilustr. katalogi darmo.

Rodaczki!

Dobra pościel chlubą gospodyni Szare

Pierze

funt 1.00 mk. dobre białe 2.00 mk. lepsze 2.50 mk. śnieżno białe z puchem 3.— mk Wysyłka ze zaliczką. Usługa rzetelna.

Bolesław Knast,

w Golubiu — Gollub (W. Pr.)

Na gwiazdkę

Artykuły złote i ozdobne

branzoletki, przywieszadła, broszki, śpilki, kausznice, pierścionki dla pań i panów, naszyjniki i łańcuszki do zegarków dla pań z popychadłem i bez w najmodniejszym wykonaniu z brylantami, dyamentami, kamieniami kolorowymi i perłami.

Zegarki dla pań i panów

złote i srebrne w każdej cenie.
W naszym warsztacie dokładnie uregulowane. 2-letnia piśmienna gwarancya.

polecamy

Łańcuszki do zegarków dla panów

złote, srebrne, charnier, double i niklowe, wszelkie fasony.

Sztućce

srebrne i posrebrzane.

A. Eick & Co.

Wielki wybór! Tanie ceny!

Bochum

ul. ABCstr. nr. 11,

przy placu Wilhelmowskim.

Przedmioty artystyczne i luksusowe.

Chłopca

porządnych rodziców przyjm. w naukę za szewca od zaraz (5150)

Ignacy Misiak,
mistrz szewski

Gelsenkirchen ul. Bomska 116

ODWOŁUJĄCSIĘ

na „Wiarusa Polskiego" jako

NA ŹRÓDŁO

skąd informacye swoje zaczerpnęli. — Takie powoływanie się bowiem wpływa na rozszerzenie ogłoszeń

WIARUSA POLSKIEGO

Filip Brune

Recklinghausen

Kunibertistrasse nr. 12

Najkorzystniej zakupicie

podarki 4966

w towarach skórzanych, do podróży, kufry, torby do szkoły, laski, parasole, instrumenta muzyczne, towary galanteryjne i stalowe.

Dom towarowy H. Lewinnek

Eickel-Holsterhausen

Dorstenerstrasse nr. 245

◆◆◆

Wielka sprzedaż gwiazdkowa

w wszystkich oddziałach mego domu zakupna się rozpoczęła. Nie potrzebujecie towarów w innych miejscowościach kupować, bo u mnie zakupicie przy równie wielkim wyborze za te same ceny. Usługa u mnie najuprzejmiejsza i otrzymacie u mnie rabat.

Na gwiazdkę otrzyma każdy odbiorca śliczny polski kalendarz darmo

◆◆◆

Również donoszę o otwarciu mojej

wystawy gwiazdkowej

Zabawki i wszystkie życzone rzeczy u mnie otrzymać można. Zakupione towary przechowam na życzenie aż do gwiazdki. W wszelkich innych towarach odpowiednich na podarki gwiazdkowe, olbrzymi wybór po nizkich cenach.

H. LEWINNEK

Eickel-Holsterhausen.

Towary modne, wełniane, białe i konfekcya

Dodatek do nr. 294 Wiarusa Polskiego
Bochum na piątek, dnia 22 grudnia 1911.

Wielka sprzedaż gwiazdkowa

w jedynym polskim interesie

Alojzego Hampla w Uberhausen

Friedrich Karlstrasse nr. 27

Najtańszy i najkorzystniejszy dom zakupna wszelkich towarów łokciowych, jak materyi na suknie, staników, pościeli, całych wypraw, bielizny, polskich fartuchów i chustek, kołdr, prześcieradeł, firan, pierza dartego, kwapu itd.

Garderoba gotowa dla panów i dzieci.

Skorá usługa! Eleganckie wykonanie podług miary w własnym warsztacie. **Stałe ceny!**

Rodacy i Rodaczki! korzystajcie z tego taniego źródła!

Zamiejscowym zwracam koszta podróży. Mój skład jest co niedzielę do gwiazdki cały dzień otwarty.

Dom zakupna F. WALTER

Lütgendortmund

Na święta polecam wielki zapas

konfekcyi dla panów i chłopców,

Ulstry i paletoty w każdej cenie.

w konfekcyi dla pań i dzieci mam olbrzymi wybór po najniższych cenach.

Dalej polecam moje zaszczytnie znane jakości **garderoby robotniczej.**

Dom zakupna

dla manufaktury i mebli, dostawa kompletn. wypraw.

F. Walter. Lütgendortmund,

Najlepiej i najtaniej kupuje się u

Jana Kowalewskiego

Oberhausen, Schmiedstr. 31.

Książki do nabożeństwa i powieściowe, figury, krzyże, świeczniki, wazony, kropielniczki, szkaplerze, różańce, wiązarki, powinszowania i wianki każdego rodzaju. Skład i oprawa obrazów. Towarzystwom polecam opłatki tytki na gwiazdkę, książki dla zarządów towarzystw, oznaki na zabawy i t. d. (5080)

Na gwiazdkę dla dzieci

poleca

elementarze toruńskie

po 10 i 30 fenygów

oraz tanie a ładne książki

do nabożeństwa

Księgarnia „Wiarusa Polskiego"

w Bochum, ul. Maltheserstr. 17.

Karty z życzeniami 5134

Bożego Narodzenia

polecam w wielkim wyborze.

Jan Błoch, Essen

Turmstrasse nr. 14.

Polski dom tow. pod „Białym Orłem"

---

4 ½ procent

płacimy teraz od depozytów za półrocznem wypowiedzeniem Bank nasz istnieje 30 lat, należy do Związku Spółek, stoi pod ścisłą kontrolą ks. Patrona i bardzo dobrze się rozwija. depozytów mamy półtora miliona, udziałów 150 tysięcy, fundusze rezerwowe wynoszą 140 tysięcy marek. Członków odpowiadających za pewność depozytów całym swoim majątkiem, mamy 1450, składających swe oszczędności do naszego banku jest 3200 osób. O ile gotówka starczy, wypłaca się depozyta natychmiast. 4279

Volksbank für Gr. Schliewitz und Umgegend

Engetragene Genossenschaft mit unbeschränkter Haftpflicht

Gross Schliewitz Wpr.

Ks. dr. Sychowski. Loss. Bonkowski.

— Dla rodaków na obczyźnie. —

Bank Ludowy E. G. m. u. H. w Pelplinie

przyjmuje depozyta (oszczędności) po **4 procent** na każdorazowe wypowiedzenie. Portorya od przesłanej gotówki jako i książeczki : : : depozytowej ponosi Bank. : : :

Adres poczt.: **Bank Ludowy Pelplin Westpr.**

ZARZĄD:

Ks. dziekan dr. Wolszlegier. T. Sikorski

B. Schandrach.

Matzdorf & Zerkowski

Poznań 1279

wysyłają franko i za zal. pocztową pierze na pościele

10 funtów pierza dartego . . za 16 i za 15 mrk

10 „ „ „ lepszego „ 20 „

10 „ „ „ białego „ 25 „

10 „ „ „ bardzo dobrego „ 30 „

10 „ „ „ nadzwyczaj „ „ 35 „

Z naszych gęsi kwap i pierze niedarte po rozmaitych cenach zawsze świeże na składzie. Próby bezpłatnie i franko. W razie przesyłka nie dopisze wymaganiom, odbieramy ją z powrotem

Zastępca Jan Bloch.

w Essen Turmstrasse 14

Osterfeld! Osterfeld!

Polecenie przez odbiorców jest najlepszą **reklamą!**

W czasie istnienia mej firmy w tutejszej miejscowości zaskarbiłem sobie zaufanie w kołach odbiorców w wysokim stopniu, bo udowodniam codziennie, że rzeczywiście

dobre obuwie

∴ po nizkich cenach sprzedaję ∴

Główne ceny są: 6.50, 8.50, 10.50, 12.50.

Dom obuwia

E. Neumann, Osterfeld.

Prakt. dentysta Wolff

Hamborn, nar. ul. Alejowej i Cesarskiej

Sztuczne zęby, operacye zębów Leczę także członków kas chorych.

Telefon 662 4850 Telefon 662

Długoletnia prakt. w kraju i za granicą.

Godziny przyjęć od 8 do 7.

Tasiemca z głową

robaki etc. jako też i zarodki usuwam zupełnie bezpiecznie i bezboleśnie. Przeszło 28000 uwolniłem od tego cierpienia. Prospekt darmo.

Chr. Blase, Dortmund, Königswall 25

naprzeciw głównego dworca. (474

Baczność! Baczność!

Szan. Rodaków w Westfalii proszę przed zakupnem

mebli

piecy do gotowania i ogrzew., towarów email., łóżek, pierza, firan, rolosów, wózków, kolebek

itp. przekonać się o moim ogromnym wyborze. Skład mój obejmuje **13 wielkich lokali.** 4789

Ponieważ składy moje mieszczą się w lokalach prywatnych, płacę niską dzierżawę i dlatego też tanio mogę sprzedawać. — Zamawiającym zwracam koszta podróży. Dostawa franko w dom.

JAN SOWA Röhlinghausen p. Wanne, Heinrichstr. 33.

Wychodzi 8 razy tygodniowo.

Gdzie będziemy zakupywali?

W domach towarowych, które polecają się w tym spisie źródeł zakupna.

Firmy te polec. się Szan. czytelnikom

August Gewehr w Wanne Bahnhofstr. 97. Bochum, Hellweg 1, Holsterhausen. Reparacye parasoli i lasek dobrze i tanio.

Altenessen

Ph. Paul fotograf i kinematograf.

Bruckhausen

E. Neuenhoff, piece. pralnie, masz. do sz. Kais. Wilhs. 5a

E. Strehlau, Lehnhofstr. 15. wyprz. z pow. przen. int. na Kais. Wilhelmst. 75. t. cen.

St. Lukowczyk, krawiec męzki, Grünstr. 3.

Jak. Stawujak, Albrechtst. 39 kraw. męz., dobr. krój, tan.

Leck & Lehmanna nast., cygary nar. K. Wilh. i Kronprinzst.

Bochum

Ludw. Brun, Grosse Beckstr. 6, instr. muz., fajki, laski, portmo. itd., najtan,

Brinkmann

Największy i najstarszy interes obuwia ... Markstr. 14

... Müller Hamb. dom inpo. ... Nsjt. źródło za... ... wszelk. tow. spożywcz.

... Bongardt nar. ulic. ... Strüfling Nast. speo. ... eres w miejscu wina, li... ... i wszelkie gatunki win.

... ewareuhaus, Brück... S. obuw; konf; art rob.

... Brosto handel skór Brückstr. 23

... kolowce, mu... Brückstr. zyczne apar; polskie płyty (na odpłatę)

... Schumacher, zegarki i tow. złot. Friedrichst. 20

Brunz rest., Castroperstr. 218

A. Schäfer, zeg. Gr. Beeckstr 17

Pijcie Piwo Schlegel

Karl Fries fonogr. i płyty Bergstrasse 8.

Wódki, likiery, wina w szklankach, w kubkach i butelkach. A. Janzik, Maarbrückerstr. nr. 12

Zum Wacholderhaus

restauracya i gorzelnia, A. Kappert, Alleestr. 64 poleca ... wódka ltr. 80 f; butelkii ba... cherki w wszel. wiel. na życz.

Humboldt-Drogerie Eugen Schuh

Rob. Rose Victoriastr. 7. Dest. lacya, wyszynk piwa.

Otto Ebert wódka w butelkach

... ow. kolon. i tłusz; Altermarkt

Hamburski dom imp.

t. kolon. i tłusz. ul. Kolejow. 20

Pijcie Friemänner

z ... e. przenal. żytniówkę.

Bottrop

... wielki wybór. Stale 100 ko...

Siebeck łowców i masz. do szycia na składzie, masz. do prania i wyżdżym. Głów. int. Horsterstr. 88 filie: Essen-Rst. 3 Kirchhellenst. 3

Wilh. Gärtner, zeg. i tow. złotn., Pferdemarkt

Spec. zakł. podbijania zelówek **Fortschritt,** Essenerstr. 19. Skórę p. n. c.

Pijcie **Westfalia Bräu B. Jansen.**

Franz Koch zegary i towary złote 1 Gladbeckerstr. 1

Rob. Broch

Altenmarktstr. 3. Instrumenty muz. wsz. gat. tow. stal. z Sol. broń, zeg., tow. złote, galant.

B. West Hochst. 31, korz, źródł. zakupna zeg., towar. złotniczych, binokli.

Ernst Trifterer zegarmistrz Essenerst. 9

August Schmitz, księgarnia Essenerstrasse nr. 23.

Buer

Löwen Drogerie Wilhelm Leibeck Essenerst. 10b. Polsumerstr. 192. Art. drog; farby, wina, lik: artyk. d. chorych

Casparius, Hochstr. 1. Sprzęty domowe i kuchen. b. tan.

Meble! Meble! kupicie najl. za got. albo na odpł. tylko w wielk. domu mebli Hilsenrath, Essener- **Meble!** Str. 51 **Meble!**

Gebr. Woltf tow. kolon. Essenerst. 77

H. Bussmann, trumny, bielizna do umarł. Essenerst. 71

Wilh. Spans cygara, papier; tabaka

Castrop

Pijcie „Sport" likiery ziółkowe

Dr. Grafe meble, sprzęty wyśc., trumny

Hugo Israel, zegary, tow. złotn., Zeche Gr. Schwerin

Hirsch hand. świn. Zeche Graf Schwerin.

Fritz Reinecke, par. piek dost. wszelk. gat. chl. w dom

Duisburg-Beek-Laar

Rich. Rixfähren dom mebli **RÜHRORT.**

Strothe, restaur. L. Kaiserstr. W. Wünsche, restaur. Laar naroż. Arndt i Werthstr.

Erkens restauracya i kinematograf Beeck, Kaiserstrasse 217

J. Jansen restauracya Laar a.d. Kirche

W. Paus, restaur. Kaiserstr.

Dellwig.

Hitzges, obuw., Sternst 1a

Heinr. Kürten, zegarmistrz i złotnik, Grünstr. 50.

H. Keyenburg, sprzęty domowe i kuch., Grünstr. 67a

Dieckmann, skład trumien i grabarz, Grünstr 50.

H. Kuchelmann, skład mebli, Grünstrasse 54|56.

Borbeck.

Strüssmann Marktstr. 6, skóry i tow. skórz., maszyny d. szycia

Zakład fotog. **B. Schmidt** Niederstr 25, przy dworcu

Essen

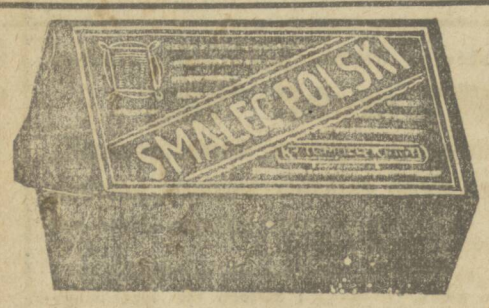
Albert Hünebeck Grabenstr. 106. przy Viehoferpl. Polska usł.

Zważać na firmę i numer. Odpłata dozwolona. Warsztat reparacyjny.

Wódki i likiery detalicznie **Gustav Korn,** Brinkstr. 4 ob. Coloseum p. pl. Kopstadp.

Dinslaken.

Germania-Drogerie Willy Kühn, Neustr. 2a.

jest do nabycia w wszystkich składach kolonialnych. Gdzie smalec ten zaprowadzony nie jest, prosimy zwrócić się do jeneralnego zastępcy.

Maks. Krystkowiak Steele n. Ruhrą.

R. Stammen Duisburger str. 39. Z powodu przebud. 10-20% rab.

Schwan W., warsztat repar. obuwia, Bahnstr. 7.

Eickel

Engel Drogerya farby i spirytuozy.

S. Baum Ubrania dla panów chłopców i robotn.

Bernh. Frye Dom obuw. tylko Kaiserstr. 1.

Fr. Knop, zegary tow. złotn. pierscionki ślubne dobre i tanie. **Markt 10.**

Klinscha księg. właśc. M. C. Wolff, opr. obr.

A. Metzler kapelusze czapki parasole laski.

Pijcie Bönnebrucha żytniówkę Eickel.

A. Niewöhner tow. manufakt. dla pań i panów — konfekcya ubrania zawodow; wyprawy.

Eickel II.

Cent. drogerya handel wina

Eving

Spirituosenkummer.

Max Cohen, towary manufakturyjne i kolonialne.

Tad. Malinowski, restaurac

Gladbeck

Wolfslast Kaiserstr. 15 Najtańszy i największy int. kolonial. i obuwnt. meble, trumny

J. Schwarte Zwecklerstr. 1

Messa dom obuwia

Föhringer, Hochst. nr. 25, kapelczap; parasole

Zum Adler kapel., czap., bieliz. Renforterstr. 12

Fr. Turowski tapet. farby. Hochstr. 19

Albring Th. tow. żelazne sprzęty domow. i kuch. Spec. narzędzie i żelastwo do budow. Wyżdżymacz. pral. magle.

Schmidtz Drogenhaus

13 Kaiserstrasse 13 Bandaże handel wina.

Otto Glörfeld handel skóry Kaiserstr. 42

Fr. Kerstholt naprzeciw urzęd. gminy garder. dla pan. i chłopc. wykonan. podług miary.

H. Buerbaum skład skór, Kaiserst. 28

W. Wegener tapet. i farby Hochstr. 24

W. van Ahlen, zegarm. i towary złote, Kaiserstr. 10

Gelsenkirchen

Kamphaus

towary emaliowe, szkło, porcelana i zabawk. Bahnhst. 74

Hamburger Importhaus towary kol. i tłuszcz. 20 Bahnhofstr. 20.

J. Pokorski k. męzki, Nordstr. 45

H. Schiller, t. kol. Bochumerstl 32

W. Hulla, zeg; t. złot. Bochumst. 8

Somplatzki ubiory na miarę Schalkerstr. 50

Ernst Stratmann specyaln. inter. masła jaj, kawy, tow. tłuszcz. fil.: Wanne, Eickel, Hessler Rotthaus; Bottrop, Röhling

Dehne & Sopp

Bahofstr. 8 przy Neumarkt. tow. krót; wel; b.

Mislak, h. skór, Bochumer. 116

Hohmann skład skór Kirchstr. a. Neumarkt.

Meble kupicie za gotówkę i na odpłatę w Gelsenkirch. najlepiej u

J. Silberpfennig, Nachf.

18 Alter Markt 18

Rob. Schaaf, Bahnhofstr. 66, towary stalowe, broń.

Gelsenkirchenska centralna hala mięsa (Markthalle) Heinrich Weber, Kirchstr 29, ff. towary mięsne i kiełbasy.

Hollandia I. Grommes G. m. b. H.

Miejsca sprzedaży tow. kolonial. i tłuszcz. Filie we wszystkich większych miejscow.

Paul Dallei

zegary, tow. złotnicze Weiden str. 9. Dwie min. od dworca, sp. e.: repar. zeg; warszt. Sprzedaż Gwiazdowa 10% rabatu.

Hala rynkowa, masła jaja, sery, Hochstrasse 40.

Maszyny do prania

na odpłatę, maszyny do domowego gospodarstwa „Industria" Hochstrasse 40

O. Niewöhner narożnik Hochstr. i Kreuzstr. Towary kolonialne, win. wód. i polskich lik.

Herten

M. Seidemann, Ewaldstr. 4. Dom obuwia i konfekcyi.

B. Muhs sprzęty dom. i kuch. wszystk. żelastwa.

Hamborn-Marxloh

Arn. Pollmann

poleca sprzęty domowe wszelkiego rodzaju.

Pijcie piwo butelkowe i napoj. bezalkohol. **Marxloher Eiswerke** G. m. b. H. Neumühl, Piwa brow. Staudera

W. Schmidt, kapelusze, parasole, bielizna, Weselerstr. 21

H. Dalinghoff, zegarki, towar. złotnicze, Weselerstr. nr. 23

Towary stalowe i broń, E. Schwarte, Kaiserstrasse 307

Niehsena restaurac. i sala K.-Wihlmstr. 247

Ameryk. dentysta

A. W. Bosüner Weselerstr. 78

Rest. Rosendahl Weselerst. 98.

Karl Deneke handel ryb Kaiser-Wilhelmstr. 250 i Weselerstr. 94

Dąbrowski Dom obuwia Marienstr 6.

Gerh. Driesen, skład resztek Hagedornstr. 45

Adam Sloma, kraw. Bergstr. 2a

A. Hüser skład resztek Kaiser-Wilhst. 302

Warsztat szewski „Schonia"

Ferd Koch fotogr. K. Wilh Str. 291, **Marxloh**

Hülsken rzeźn-Halfmanns. 51

Hamborn.

W. Schmitz zegarmistrz Rathhausstr. 6.

Herne

P. Kuhr, zakład dentystyczny, Behrensstr. 3.

Cosmann Bahnhofstrasse 69 kapelusze damsk. Möllera restaur. Ludwigstr 64 lokal 8 polskich Towarzystw Langenbach' f. par. Bahnhst. 44

Ludwig Brun

Bahnhofstr. 82, kapelusze męz; biel. parasoli, krawat.

E. Husemann'a

lak błyszczący, farby, olejsic; pend t. v. d. Heydtstr 67

Jos. Zita handel skóry Bahnhofstr. 107

Deutsche-Fahrrad-Industrie miej. sprzed.: v. d. Heydstr. 6

Kol. Kosum v. d. Heydtstr. 3 Bahnhofstr. 5.

Padberg hand. skór Bahnhst. 10

Fr. Kraft, fotograf, Bahnhofst. 27

B. Schluckebier, kapel. „ 49

Drogerya Kottsieper hygieniczne artykuły, Bahnhofstrasse 82

Ed. Lobeck, rest. Neustr, 67

H. Pieper, restauracya, Neustr.

Drog. Schillera, Strünckedst 72

Żądajcie wszędzie piwa **Bürgerliches-Brauhaus, Herne.**

Adolf Brune fabr. chleba składy

Wilhelmstr. u. Neustrasse.

Horstermark.

J. Lückmann, handel skór Markenstrasse 21.

Meuwsen W., zegary, tow. złotnicze, Markenstrasse 25

Kleier H., Markenstr. 27, sprzęty dom. i kuchenne.

Langendreer

Fritz Gerards. Schulst. 21a.

Lütgendortmund

Centralny hotel Specht!

Weinberga tow. Manufaktur.

Wilshaus, cygara i kapelusze

Plazikowski, zegarki, tow. złotn

Gebr. Kaufmann, manufakt

G. Höscha skład skór Wilhelmstr. 16

Gronenberga skład obuw.

Otto Mess, Kawa i masło

H. Gröne Ww. zeg. tow. złote

C. Siecke meble i piece Oespelerstr. 56

Lorenz, dom obuwia.

Bulmke

S. Kutsch, dom obuw. Wannerst. 96 i. Bismarkstr. 148.

Geschw. Giese tow. krótk., biał. i wełnia. Ubrania rob. Wannerst. 82 vis à vis kat. k.

Linden

B. Schiller restauracya Königstr. 61

Marten

Stahlhoff, towary żelazne

Mülh.-Styrum

Gumienny Mülheimerst. 166, krawiec męz., el. ubr., dob. krój, tan.

Mengede

L. Baum Sohn dom zakupna manufaktur. i konfeck.

Jäger Schuhwarenhaus

Rud. Richter, stroje, tow. białe, krótkie i wełniane.

Emsinghoff tow. manufakt.

Wilh. Stöber zegary, t. złot.

Middendorf drog. pol. likier

A. Drucks piece i kominki, kol. masz. do sz.

Neumühl.

Otschmann H., art. drog., farby, Holtenerstr. 194.

Katernberg.

Wilh. Bremken, Mittelstr 4, wykr. skóry, aparaty muz.

J. Heeck, Kirchstr. 33, kapelczapki, parasole, bielizna.

Osterfeld

Spec. skład cygar, cukiernia

Carl Fürtges nap. kość.

Mendlicki, dom zak. Bahnhofst.

J. B. Gintrowski, fryz „ 14

B. Neuhauser, kapel. i parasol.

R. Działoszyński kraw. męz. ... lob. k. i tan. cen. Hauptstr. 70

Gerh. Peters sprzęty dom. Haupstrasse.

Wilh. Kalveram rest. z. Tonhalle Sterkradstr. 34, naj. lokal zabaw. dla urocz. bil.

J. Jur krawiec Hauptstr. 61.

Ponitka, war. szew, Wallstr. 2

Wagners, dom ob. Emscherstr 2

E. Neumann, obuw; kap. cygary

Berthold Jülich, Marktst. 7

tow. manuf. i konf. p. t. cen.

Oberhausen

Restauracya **W. Krüger jr.** Duisburgerst. 378

M. Vogelsang, farbiarnia i chem. pralnia. Filie wszędzie.

Bäumer & Cie. zegary towar. złotn., wyprzedaż z pow. przeprowadzki p. znacznie zniżonych cenach.

Rest. Busch, Falkenstein. 80 sala dla wesół i zabaw.

Rest. z. schwarzen Diamanten

H. Möller Alstadenerstr.

Fr. Noskiewicz, Kirchweg 131.

Skład kol. i perek najt.! Zast.:

Rest. „Kühl. Keller" (Berl H.f)

Winterbergs rest. zast. Klapdor ff. piwa, pols. lik. Essenerst. 80

Louis Brand Marktstr. 9 zegarki i towary złotnicze

Pet. Möller, restaur. Roonstr.

Schneidera dom konfekcyjny i obuwia Marktstrasse 14 jest największym i najtańszym domem specyaln.

Ferd. Eisenhuth, zegary i tow złote Knappenmarkt 122

F. Merfeld restauracya Nordstr p. cm,

Wilh. Fischer rzeczy robot. Kirchweg 21

Albert Flesch restauracya Knappenmarkt

A. Westermann rest. z ogr. zab. dla dzieci Lipperhaideb.

Dom Import „Columbia" Julius Eggert Kirchw. u. Heidstr. Ecke

Frąckowiak, Ulandstr. 79. Kraw. męz. i, modny krój tanio

Diederichs cyg. Müh heim. 33

Hillebrand obuw. Kir. hw. 132.

K. Kisker, rest. Alstadst, 41

Bürghal. rest. Müh heimst. 41.

Magazyn kapelusży „Zum Brücktor". Biel., parasole, krawatki artykuły męzkie.

J. Kisker, rest. ogr. sala d. w. użytk. **Dümptenerweg 65.**

Krebbers „Artilleriefeuer" pijcie! Polskie biurko, Friedr. Karlsrasse 20.

A. Kopański, Mellinghoferst. 8 kraw. męz. mod. kroj, tanio cha.

J. Hermanns a trzewiki są najlepsze.

Hombruch-Barop,

Karl Adolf Blome

manufakt. tow. modne dla panów i chłopców.

Max Kadler, zegary, tow. złotnicze, kołowce fonogr

Rauxel-Habinghorst

Fr. Quinkenstein Ww. Polskie chustki i powłoki. Najw. wybór po najn. cenach

O. W. Schulte-Rauxel

Kornbra ... ein-Brennerei, Rauxel.

F. Felker zegary, t. złotn. Kronprinzenst. 80

Holtmann droger., farby, wina, likiery

Hein. Lefin kapel. czapki, paras; krawat.

Neuhaus zegary i tow. złot. Naj. warsztat rep.

Kleinalstede Korn gorzelnia.

Recklinghausen

H. Ofszanka Kunibertistr 7. Kapelusze, czapki, tow. kożuszkowe

A. Breuing

zegarki, tow. złotnicze Warsztat. rep; okulary, binokle

Radę i pomoc w wszystkich chorobach udz. Fr. Brinkmann, Martinistr. nr. 13, w poniedziałek i czwartek.

Pijcie Schlütera kornus **Suderwich**

Recklinghausen-Süd

E. Kiefer kraw. m Bochumst. 156

Jos. Ungru najw. i najstarszy skład kapelusży

Heinr. Reher obuwie 3 Marienstr. 28

R. Hammermann Marienstr. 8 przed. zegarki i pol. pierścionki n.

Berning, zeg. t. zł. Bochmst. 125

Józef Salomons dom tow. modnych manufakt; konfekc. obuwia

Georg Weber int. mebli, wł. warszt. kredyt. König-Ludwstr. 16

Antoni Noll, cukiernia, kawarnia, naprz. kośc. ew.

Röhlinghausen

Drogerya Kleffmann, farby, spirytuozy, wina, cygara.

Dom obuwia Karol Hahne

A. Lohmann, tapet. zabawki

Jos. Schmidt, piece, kominki.

Sommer & Co; tow. manufak

Steele.

Szwajcarski skład zegarów

Th. Huckert Nast. H. Feldmann, w. rep.

Schonnebeck.

Schonnebeckska fabryka chleba H. Schwentker.

Wanne

Paul Irmer, zegary, tow. złote, optycz; Bahnhofstr. 156

Gebr. Wolff, towar. kolonialne

Nizkie ceny!

Polska usługa!

Choroby kobiece, kamien. żółc., reumatyzm, choroby dziecięce leczy z powodz.

W. Sagenschneider,

Göbenstr. 120, p. gimnaz.

A. Kiesladt g. męz. Bahnhst. 11g

Bernh. Frye obuwie fil.: Holste. haus,

W. Spiekermann, zegary. tow. złotn. Bahnhofstr. 174

Kalsbacha miejsca sprzedaży

tow. kolon. i tłuszczowych, spec, margaryna stołowa. Interesa w wszystkich miejscowościach.

W. Korbmacher, kapelusze, czapki Bahnhofst. 21

W. Windorf kagel., czapki u. Glaspassage

W. Lages, zegary, tow. złotnicze, Bahnhofstrasse 137

C. Oldenbürger u. Glaspassage 3, tapety, farby.

A. Spickermann, meble, Bahnhofstrasse nr. 178

Rosa Blank Wanne, dom zakupna tow manufakturowych, strojn. — Towarów białych, we nianych ubrań robotniczych.

Towary łokciowe, chustki garderobę do pracy, ubior. dla chłop. kupuje się bardzo tanio u

Leona Zychlińskiego

Wanne, Kolejowa ul. 132

Wattenscheidt

H. Ophoff Oststr. 13. Spec. inter. dla ubrań dla panów i chłopców i garderoby zawodowej.

Jak. Keuthen, Oststr. 36. kapelusze, czapki, parasole, kożuchy.

Witten.

Br. Köhler zastępca naturalnej methody leczenia Thure Brandt.

G. Becker, Nachf. Hauptstr. 14 zegarki, towary złotnicze. binokle.

Gebr. Alsberg, konfekcya manufakt. i wszel artykuły obsa.

Dortmund

Schöninga

homeopt. prakt. lekars. Dortmund, Balkenst. 18

Gesch. Levy Münsterst. 10. Oesterholst. 72

Polecamy naszą lubian

Sigmul Margaryne

którą otrzymać można u naszych znanych wozów, w znanej dobr.

Margarine-Handelsgesellschaft G. m. b. H.

Münsterstrasse nr. 15

E. Pathe, dentyst., z Atelier Westenhellw. 77 L. p. k-s. P.

Volkshaus, Alsenstr. 1 właśc. H. Broekschmidt Wwe. lokal związkowy ff. piwa Hansa czysta żytniówka ff likiery, sala dla zebrań i we.

Photographie des Nordens Münsterstr. 27.

Tanie ceny. Polska usługa **Emil Schulte** zeg. tow. złotn Osterholz u. Courierstr. Ecke

K. H. Kipper

Destylacya, fabr. likworów. Wyszynk i lokal sprzedarzy. Heiligegartenstr. 31.

G. F. Baecker handel win Münsterstr. 77

Dostawca kas chorych.

Gorzelnie

Gorzelnia wódek, pijcie Meimberg'a **„Sternalten"**

Pijcie Kolker Korn

tylko z żyta i słodu bez drożdży sporządz.

L. Schulte-Kemna

gorzelnia żytniówki. Leithe b. Wattenscheid.

Pijcie **Adelkamps „Wachholder"**

Piekarnie.

Elckelska fabryka chleba Carl von Hören, właściciel Fr. Brinkmann, wszelkie gatunki chleba.

Piekarnia „Pod Krzyżem" Klemens Stahlmayer

Buer in Westf.